

DOMOVINA

Upravišтво in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana,
Knafljeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126
Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 18, celo-
letno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12,
polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Naš narod moramo rešiti alkoholne poplave

G. Vojko Jagodič je zbral podatke o uživanju alkohola v Sloveniji in nam s številkami pokazal, kako strahotno je pijančevanje ukoreninjeno v našem narodu in kako zelo že propada naš narod. Iz Jagodičevih števil povzemamo nastopne vrste:

Vinogradov imamo v Sloveniji okoli 25. tisoč hektarov. Z žlahtno trto je zasajenih okoli 23.000, s samorodnicami pa okoli 2000 hektarov. Vina smo pridelali leta 1937. okoli 500 tisoč hektolitrov. Vinogradi zavzemajo 3% površine Slovenije. Največ jo zavzemajo vinogradi v okrajih Mariboru levem bregu, Brežicah, Ljutomeru, Krškem, Ptuj in Smarju. Sadovnjaki zavzemajo 21.000 ha. Povprečni pridelek jabolk je okoli 250.000, češpelj 32.000, sliv 27.000, hrušk 100 tisoč metrskih stotov. Če upoštevamo, da sta prodaja in izvoz grozdja in sadja kakor tudi vina in žganja zelo majhna, je sklepati, da se večina pridelanih alkoholnih pijač popije doma, bodisi v kraju, kjer se pridelajo, ali pa v bližnjih krajih. Pri tem ni upoštevan uvoz tujih vin kakor tudi ne suhih smokev za kuhanje žganja. Povprečno pride na enega prebivalca v Sloveniji 50 litrov vina in po mnenju gospodarskih strokovnjakov 35 litrov žganja.

Zanima nas vprašanje, koliko otrok in mladostnikov (do 18 let) uživa alkoholne pijače. Pri zadevnem raziskovanju sem zajel 192.611 učencev in učenk ljudskih, srednjih in meščanskih šol. Izmed teh je uživalo alkoholne pijače 129.061 ali 67 odstotkov.

Ako razdelimo Slovenijo glede na površino vinogradov v tri skupine, in so v prvi skupini nevinorodni kraji, v drugi skupini kraji, ki imajo manj kakor 3 odstotke površine posajene z vinogradi, in v tretji skupini kraji, ki imajo nad tri odstotke površine posajene z vinogradi, se izkaže, da je uživanje alkohola med ljudskošolsko mladino razširjeno takole: V prvi skupini je 39,32 odstotka, v drugi skupini 60,25 odstotka in v tretji skupini 85,65 odstotka alkohol uživajoče mladine. Največja je razširjenost uživanja alkohola med mladino v vaseh, najmanjša v mestih.

Če vzamemo mejo od Strojne v dravogradskem okraju vzdolž vse nemške in madžarske sosesčine do Pince v lendavskem okraju, meji na Nemčijo in Madžarsko 56 naših šolskih okolišev. Med 10.614 otroki teh ljudskih šol je bilo pivcev 7410 ali 70 odstotkov. So pa vmes vasi, v katerih pijejo redno vsi otroci vino ali žganje vsak dan, kakor na primer v Genterovcih, Motvarjevcih, Pincih, Domanjševcih. Najslabše je ob državni meji lendavskega okraja, kjer pije redno vsak peti otrok.

Med nosečimi materami je pri Slovencih uživanje alkoholnih pijač zelo razširjeno, kar je v skladu s praznoverjem, da bo otrok lepši, čim več bo mati popila med nosečnostjo vina in žganja. Med 744 raziskanimi kraji je bilo 471 ali 64,34 odstotka takih, v katerih je razširjeno uživanje alkohola med nosečimi materami. Če jih razdelimo po prej omenjenih skupinah, pije v prvi skupini vsaka tret-

ja, v drugi skupini vsaka druga, v tretji skupini pa vse noseče matere.

Navada dajanja alkoholne pijače dojenčkom je razširjena med omenjenimi kraji v 259 krajih (34,77 odstotka), in sicer dobi alkoholne pijače v prvi skupini vsak deveti, v drugi vsak peti in v tretji vsak drugi dojenček. Uživanja alkoholnih pijač med šoli odraslo mladino ni bilo opaziti v 84 krajih (11 odstotkov). Alkohol je uživala šoli odrasla mladina ob raznih prilikah v 216 krajih (29 odstotkov), pogosteje in redno pa ga je uživala v 444 krajih (59 odstotkov). Med šoli odraslo mladino imamo torej samo 12 odstotkov takih, ki ne pijejo alkoholskega strupa.

Najpogostejši in najvidnejši znaki vpliva alkohola na mladino so zaostajanje v šolskem napredovanju, manjnadarjenost, npravnostna pokvarjenost, telesna bolehnost in holezni.

Manjnadarjenih otrok, namreč takih, ki po mnenju učiteljev v razredu ne morejo napredovati ali napredujejo z največjo težavo, je bilo 22.091 ali 12,94 odstotka; med njimi so v večini dečki. Sporedno z razširjenostjo uživanja alkoholnih pijač med mladino rase tudi odstotek manjnadarjenih in je v prvi skupini manjnadarjen vsak 12. deček in vsaka 20. deklica, v drugi skupini vsak 7. deček in vsaka 12. deklica, v tretji skupini pa vsak 5. deček in vsaka 7. deklica.

Če primerjamo odstotek razširjenosti uživanja alkoholnih pijač med ljudskošolsko mladino in odstotek otrok, ki redno uživajo

alkoholne pijače, z odstotkom manjnadarjenih, vidimo, da rase odstotek razširjenosti uživanja alkoholnih pijač sporedno z odstotkom manjnadarjenih. Ta sporednost nam nudi nesporen dokaz, da moramo, kadar govorimo o vzrokih manjnadarjenosti, upoštevati kot glavni vzrok uživanje alkoholne pijače.

V že omenjenih obmejnih šolskih okoliših je odstotek manjnadarjenih 17,38, kar pomeni, da je vsak 5. do 6. otrok manjnadarjen. Najslabše je v okoliših Apačah, Gornji Radgoni, Slatini Radencih in Stogovcih, kjer je odstotek manjnadarjenih 24,56, kar znači, da je v teh okoliših manjnadarjen vsak 4. otrok.

Npravnostno pokvarjenih otrok, namreč takih, pri katerih se kaže pokvarjenost v npravnih dejanjih, preklinjanju, potepanju, delomrznosti, trpinčenju živali, nespoštovanju staršev, laži, tatvinah in podobnem, je bilo 107, in sicer 1193 dečkov in 514 deklic. V prvi skupini je bilo od teh 0,67 odstotka, v drugi skupini 0,90 odstotka, v tretji skupini pa 1,55 odstotka.

V krajih, kjer se prideluje vino, pijejo ljudje največ jeseni in pozimi. Glede vprašanja, kako se kaže vpliv alkohola že na samo spočetje otroka, se je ugotovilo tole:

Odstotek spočetij prične rasti v oktobru in rase stalno do februarja. Po tem je sklepati, da oploditve začno rasti s trgatvijo in rasto do pusta. V skladu s temi ugotovitvami kažejo podatki, da rase število rojstev od junija do novembra. Jeseni in pozimi, ko se pri nas največ pije, se spočne polovica vseh otrok.

Te navedbe g. Jagodiča kličejo po pomoči. Mora se nekaj storiti, da ne bo naš narod dokončno utonil v alkoholski poplavi.

Odločnost in samozavest Jugoslavije

Madžarsko vladno glasilo »Pester Lloyd« piše med drugim:

»V Jugoslaviji so zadovoljni, da lahko še nadalje ostanejo izven vojne, hkratu pa store vse, da bi svojo nevtralnost in neodvisnost ohranili tudi v bodoče. Vendar zbuja pozornost, da je pod vplivom najnovejših dogodkov nastopila v Jugoslaviji velika sprememba javnega mnenja. Vsi se zavedajo, da je namesto nevtralnosti nastopila dejanska ne-

udeležba v vojni, ki jo jamčita predvsem lastna moč in odločnost. Jugoslovenci so prepričani, da jim za ohranitev njih neodvisnosti zadošča njihova lastna moč, kar je najboljšje jamstvo v bodočnosti. Spričo tega je postalo tudi zadržanje Jugoslovenov bolj odločno in samozavestno. V vsakdanjem življenju Jugoslavije se je le malo spremenilo. Jugoslavija je še vedno srečna dežela, ki ne pozna nobenih izjemnih ukrepov in omejitev.

Balkan bo branil svojo svobodo in neodvisnost

Švicarski dnevnik »Basler Nachrichten« je objavil te dni poročilo svojega južnovzhodnega dopisnika. Poročilo poudarja med drugim neomajno voljo in odločnost Jugoslavije, da brani z vsemi sredstvi svojo svobodo in neodvisnost. Dopisnik ugotavlja, da imajo v Beogradu mnogo močnejše živce kakor v drugih evropskih prestolnicah, celo močnejše kakor v prestolnicah velesil. Odločnost in hladnokrvnost Jugoslavije sta postali sredi-

šče obrambne volje vsega Balkana, ki je zdaj ves odločen, upreti se slehernemu strahovanju in slehernemu napadu, pa naj pride od katerekoli strani.

Za hladnokrvnost, ki se odraža v vseh balkanskih prestolnicah, je zelo značilno tudi dejstvo, da se bo 27. t. m. sestal v Dubrovniku gospodarski svet Balkanske zveze.

Prav tako kaže na odločnost Jugoslavije sklep, da bodo jugoslovanske ladje za Du-

navu tudi še nadalje vršile promet preko jugoslovenskih mej tako v smeri na Budimpešto in dalje kakor tudi v smeri k Črnemu morju. Dopisnik končno pravi, da sta odločnost in hladnokrvnost balkanskih držav z

Jugoslavijo na čelu najboljšje jamstvo za ohranitev miru v južnovzhodni Evropi, in to celo v taki meri, da bi utegnil Balkan ostati nevtralen tudi v primeru, če bi vojna vihra zajela Sredozemsko morje.

Prvi zbor jugoslovenskih nacionalistov v banovini Hrvatski

V Splitu je bilo pred dnevi veliko zborovanje Jugoslovenske nacionalne stranke, ki ga je priredil strankin banovinski odbor. Na zborovanju so govorili prvi podpredsednik stranke Jovan Banjanin, dr. Albert Kramer, dr. Grga Angjelinović in dr. Ljudevit Auer. Z zborovanja je bila odposlana posebna vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II.

V svojem govoru je podpredsednik stranke Banjanin očrtal zunanji in notranji politični položaj. Opozoril je na resne čase in na dolžnost vsakega državljanca, da presoja vse dogodke glede na zunanje nevarnosti. Govoril je tudi o sporazumu s Hrvati in naglasil, da je po tem sporazumu Jugoslovenska nacionalna stranka pozvala vse politične činitele v državi, naj prekinajo notranje politične strankarske borbe in omogočijo slogo vsega naroda. Toda stranke, ki so prevzele državno oblast, so smatrale, da je njihova dolžnost drugačna. Jugoslovenska nacionalna stranka ostaja nasproti zdajšnji vladavini v opoziciji, toda trdno na črti jugoslovenskih domoljubov. Sporazum bi moral pomeniti rešitev vseh notranjih sporov. Na žalost se pomirjenje v celoti ni doseglo.

Glavni tajnik dr. Albert Kramer je v svo-

jem govoru omenil, da je prav te dni po vseh krajih države spregovoril zdravi nagon naroda, ki je začutil, da je država v nevarnosti. Ta zdravi nagon bo prebrodil tudi vse zdajšnje ovire. Jugoslovenska nacionalna stranka je bila leta 1938. za sporazum v želji, da bi se z njim obnovila demokracija v državi.

Zbor v Splitu je zbudil v vsej hrvatski javnosti veliko pozornost, ker je to po sklenitvi sporazuma prvi zbor jugoslovenskih nacionalistov v banovini Hrvatski. Hrvatska javnost je z zadovoljstvom sprejela na znanje izjave vodstva Jugoslovenske nacionalne stranke na splitskem zboru, ki so bile prežete s treznim gledanjem na politični položaj.

S splitskim zborom pa so še posebej zadovoljni jugoslovenski nacionalisti v banovini Hrvatski, ki so z njim dokazali svojo odločno voljo, da želijo sodelovati v hrvatskem političnem življenju. Njihovo zadovoljstvo je tem večje, ker je bil zbor zvezan z velikimi ovirami. Najprej je bil prepovedan, pozneje pa je bila prepoved umaknjena na posredovanje uglednih članov vodstva Jugoslovenske nacionalne stranke.

Dolenjski čebelarji so se zbrali na svojem taboru v Grosupljem

Grosuplje, maja
Slovensko čebelarstvo v Ljubljani priredi letos tri čebelarjeve tabore. Prvi čebelarjski tabor je bil v nedeljo 28. aprila v Grosupljem za dolenjske čebelarje. Na prijaznem domu uglednega in gostoljubnega posestnika in velečebelarja g. Košaka se je zbralo do 300 čebelarjev. Prepričani smo, da bi bila udeležba še večja, če bi bilo vreme ugodno in če ne bi bili mnogi mlajši čebelarji na orožnih vajah.

Uvod v tabor je napravil pater g. Tavčar, župnik na Viču, ki je imel pri službi božji kot praktičen čebelar primeren nagovor na poslušalce. Na lepo urejenem dvorišču g. Košaka je pozdravil čebelarje predsednik Slovenskega čebelarstva društva g. Anton Znidaršič in omenil med drugim, da je v društvu včlanjeno okrog 4000 čebelarjev, kar je pač že lepa armada. Skrbeti moramo, da svo-

je znanje poglobimo in ga širimo med mladino. Njej moramo pustiti vse svoje skušnje in izsledke v čebelarstvu.

Za njim je pozdravil zborovalce predsednik domače podružnice g. Žitnik. Sledila so predavanja naših priznanih čebelarjskih strokovnjakov. Urednik »Slovenskega čebelarja« g. Bukovec je poljudno očrtal napake, ki jih delajo čebelarji pri svojem obratovanju. G. Okorn je govoril o čebelarjenju v kranjcih, ki so zibelka slovenskega čebelarstva. V kranjcih so čebelarili naši predniki. Naš svetovno znani čebelar Anton Janša jih je tudi uporabljal. Po tem predavanju je predlagal predsednik g. Znidaršič, naj se imenuje odslej kranjci Janšev panj, kar so navzoči čebelarji sprejeli z odobravanjem.

Šolski upravitelj g. Mayer je razpravljal o prestavljanju čebel in razširjanju njihovega plodišča. Z velikim zanimanjem so sledili

čebelarji filmu, ki je kazal razne čebelne bolezni. Slike je tolmačil g. Okorn.

Popoldne so bila praktična predavanja. G. Mayer je pokazal, kako je treba pravilno predstavljati in razširjati plodišče, župnik Koželj je govoril o preprosti vzreji matic in njeni izmenjavi, urednik g. Bukovec je kazal čebelarjem, kako je treba pravilno barvati panje, g. Martelanc pa je govoril o prevozu čebel v pašo.

Po predavanjih se je zahvalil g. predsednik predavateljem za poučne besede z željo, naj bi bili čebelarji tudi izvajalci vsega tega, kar so slišali. Ko je predsednik g. Žitnik še želel, da bi rodi prvi čebelarjski tabor na Dolenjskem stoterem sad, se je zahvalil g. Znidaršič g. Košaku za gostoljubnost in zaključil tabor.

Sokoli so pripravljeni

Zveza Sokolov kraljevine Jugoslavije. ki deluje že celo leto na preosnavljanju sokolskih vrst, da bi mogla čim bolj služiti koristim naše narodne obrambe, je te dni razglasila za vse jugoslovensko sokolstvo strogo pripravljenost. Izdala je razglas, v katerem pravi, da je stroga pripravljenost nujni odgovor jugoslovenskega sokolstva na vse nevarnosti, ki bi lahko nastale spričo dogodkov zadnjega časa za narod in domovino. V stanju pripravljenosti se morajo sokolska društva usposobiti, da podpro obrambne sile domovine.

»Sokolski glasnik«, glavno glasilo Zveze Sokolov kraljevine Jugoslavije, objavlja vsebino zvezne okrožnice vsem sokolskim edinicam v državi o pripravljanju »dneva pripravljenosti« v nedeljo 12. t. m. Tega dne se bodo morali zbrati v svojih sokolskih edinicah vsi sokolski pripadniki razen dece. Tedaj jim bodo sporočena posebna navodila za njihovo delo v svrhu okrepitve obrambne moči našega naroda in države.

Mariborski sokolski zlet bo močan poudarek ljubezni do domovine

So časi, ko dobivajo vsa naša javna dejanja poseben značaj. Danes mora biti vsak javni nastop domoljubnih združenj kakor silen klic, ki prihaja iz notranjosti vsakega člana našega narodnega telesa in se združuje v mogočno izpoved naših narodnih množic — v izpoved nepogojne domovinske ljubezni.

Manifestacija, kakršna bodi naš letošni sokolski zlet, je nastala iz notranje potrebe. Narekuje nam jo naš nacionalni čut, ki hoče, da se združimo vsi, ki ljubimo svojo narodno državo, vsi, ki nam je svoboda naroda najvišja misel, da se združimo in pregledamo svoje vrste. Biti morajo močne, da bo občutil vsak posameznik ponos, ki ga dajeja moč in edinstvo, ker le tako se bodo množice našega naroda navzele novih moči, ki so danes potrebne bolj kakor kdikoli poprej. Vsak posameznik mora vztrajati na svojem mestu kot cel bojevnik proti vsemu in vsakomur, ki kakorkoli ogroža naš državni obstoj. Taka manifestacija nas druži, da vidimo, koliko nas je, da vemo, da smo vsi enih misli in da gremo na svoja mesta močni in odločni.

Maribor, pradedno Pohorje, zasanjano Kobansko, mehke Slovenske gorice in mladostno Dravsko polje hočemo ohraniti za zmemor mv vrsti biserov svoje jugoslovenske domovine.

Ali si kdaj stal na hribu in gledal pod seboj krasoto svoje domovine? Ali si kdaj premišljal o besedah našega Prešerna:

Manj strašna noč je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim soncem sužnji dnovi...

Spet in spet znova se jih spominjamo in težka misel se nam poraja... Kdo je še, ki ni pripravljen z jekleno voljo in trdo pestjo stopiti na branik domovine?

Sokolska župa mariborska vabi vse, ki jim je domovina draga, v Maribor na zlet, da tu na severu naše Jugoslavije pokažemo ljubezen do domovine. Živela Jugoslavija!

Pozor na priložene položnice!

V tej številki so priložene položnice vsem naročnikom v tuzemstvu, ker je bila od več strani izražena želja, da jih še enkrat priložimo. Položnice dobe vsi naročniki, tudi oni, ki so naročnino že plačali, zato naj jih ti shranijo za prihodnjo priliko, ko jim bo naročnina potekla, ali naj jih izroče prijateljem, ki niso še naročeni, z vabilom, da se odslej tudi oni naroče. Kdor od naročnikov nima še za letošni popolnoma naročnine plačane, naj jo zdaj brez odlašanja plača. Naročnina je malenkostna, 36 din za 52 številke v letu, vsota, ki jo pri dobri volji vsak naročnik lahko odšteje. Za neplačnike bomo uvedli izterjanje po poštnem slu, kar bi jim naprtilo stroške. Zato prosimo: Spomnite se prelube »Domovine« in poravnajte naročnino, ko imate položnice doma.

Primorani smo bili lanskim zaostankarjem časopis ustaviti, pričeli jim pa ga bomo takoj zopet pošiljati, ako plačajo zaostanek. Na odrezku položnice naj zapišejo »Lanski zaostanek«.

UPRAVA „DOMOVINE“

Politični pregled

Razgovori med jugoslovenskim in sovjetskim trgovinskim odposlanstvom za sklenitev trgovinskega sporazuma se razvijajo ugodno. Na nobeni strani ne delajo težav in je dobra volja očitna. Kakor poročajo tuji listi,

se Jugoslavija posebno zanima za to, da bi iz Sovjetske Rusije dobivala bombaž za svojo predilno industrijo,

ki ji grozi težave, ako si ne bo mogla oskrbeti redne dobave bombaža. Sovjetska Rusija bi bila pripravljena postaviti Jugoslaviji za prvo potrebo na razpolago 5600 ton bombaža. Jugoslavija pa bi v Rusijo prodala 60.000 ton sukna. Moskovski listi pišejo k tem pogajanjem, da bodo 1. junija tudi vzpostavljene redni državniški stiki med Rusijo in Jugoslavijo.

»Hrvatski dnevnik« naglašja v uvodnem članku, da se naša trgovinska pogajanja s Sovjetsko Rusijo povoljno razvijajo.

Do pogajanj z Rusijo ni prišlo s kakšnim posredovanjem, ampak so neposredno delo naše vlade.

Gre predvsem za izmenjavo gospodarskih dobrin. Mi smo v neugodnem položaju, ker je bila lanska letina slaba in tudi letošnja ne obeta biti posebno dobra. Zaradi tega smo prisiljeni uvoziti nekatere življenjske potrebščine. Pri nas se dela resno na tem, da se uvedeta dva brezmesna dneva. K temu koraku smo prisiljeni zaradi tega, ker bi sicer ne imeli dovolj blaga za izvoz. Brez izvoza pa tudi ni uvoza. Iz Rusije bomo uvažali v prvi vrsti nafto in bombaž, od nas pa bi se uvažali v Rusijo nekateri gospodarski predmeti. Doslej smo bili navezani na uvoz nafte iz Rumunije.

Po vesti United Pressa

napovedujejo Nemci bliskovit napad, če bi skušali zavezniški kjerkoli razširiti vojno na nova področja.

Pravijo, da bi se v takem primeru zgodilo z Balkanom enako kakor z Norveško. Govori se tudi, da se Nemci pripravljajo na veliko ofenzivo na zapadu.

Švicarski dnevnik »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da zasledujejo v Londonu in Parizu z veliko pozornostjo stališče Vatikana. Kakor se zatrijuje, razpravljajo v Vatikanu

o možnosti, da bi se papež v primeru, ako bi se Italija zapletla v vojno, preselil na Portugalsko.

Ta sklep je bil baje sporočen tudi že Mussoliniju. Ve vesti izvirajo od ljudi, ki so zelo blizu Vatikanu.

Po švicarskih vesteh bo Nemčija skušala še bolj razviti svoje gospodarske zveze z južnovzhodnimi evropskimi državami, kjer si hoče zagotoviti kmetijske pridelke in nekatere potrebne sirovine. Ista vest pravi,

da bo Nemčija storila vse, da bo Jugoslavija ostala izven napada.

Jugoslavija je predmet najboljše razprav v Berlinu. Tam pravijo, da je vedenje Jugoslavije popolnoma v redu. Jugoslavija je gospodarsko močna in njena vojska je,

spodobna, da odbije vsak napad pa naj pride od koderkoli.

Norveški kralj Haakon je po vesti Reutersa izdal nov razglas na norveški narod. V njem pravi,

da norveška vojska trdno drži v svojih rokah postojanke v severni Norveški.

Z novo pomočjo, ki se pripravlja, jim bo uspelo vzdržati pritisk sovražnika in doseči končno zmago. Norveška vojska je bila prisiljena umakniti se iz južne in srednje Norveške le zaradi tehnične premoči sovražnika. »Jaz in moja vlada,« pravi razglas na koncu, »bo trdno vztrajala tako dolgo, dokler ne bo vsa država spet osvobojena.«

Kakor poročajo iz Rima, je ameriški veleposlanik Phillips govoril te dni z Mussolinijem in zunanjim ministrom grofom Ciano med drugim tudi o italijanski politiki na Balkanu. Oba italijanska državnika sta odgovorila amerškemu poslaniku,

da so italijanski odnosi do balkanskih držav, posebno še do Jugoslavije prijateljski in da ni nikakih razlogov, da bi se poslabšali.

Ameriški veleposlanik Phillips je po sestankih z Mussolinijem in Ciano imel daljše razgovore s francoskim veleposlanikom v Rimu, z odpravnikom poslov angleškega poslanstva in z jugoslovenskim poslanikom Hrističem, katerega je obvestil o izjavah Mussolinija in njegovega zunanjega ministra Ciana glede Balkana.

Angleški ministrski predsednik je v torek govoril v spodni zbornici in med drugim navedel

vzroke za umik zavezniške vojske na jugu Norveške.

Razloga umika sta dva: ker ni letališč za lovsko letala in ker so nemška ojačenja izredno hitro prišla. Zavezniški so se umaknili ob pravem času in bodo umaknjene čete uporabili drugod z večjim uspehom. Norveška bo vojno odločno nadaljevala in zavezniški ji bodo pomagali. Chamberlain je tudi naglasil, da ima Nemčija veliko vojsko in ugoden osrednji položaj, da lahko udari vsak trenutek na različnih mestih. Zavoljo tega ni zdaj čas za spore, zdaj je treba skleniti vrste in tistne zobe. Treba je biti pripravljen na vse. Na koncu govora je naglasil, da trdno verjame v končno zmago zaveznikov. Iz Londona poročajo, da je

prevzel vrhovno nadzorstvo nad angleškimi vojnimi operacijami mornariški minister Churchill.

Razni svetovni listi naglašajo, da pomeni to povečano odločnost Anglije. Pod Churchillovim vplivom bo Anglija, kakor pišejo ameriški listi, z največjo odločnostjo vodila vojno z Nemčijo do končne zmage.

Iz Moskve poročajo, da je bil

maršal Vorošilov razrešen kot sovjetski komisar za vojsko

in postavljen za pomočnika predsedniku sveta komisarjev Molotovu. Na mesto Vorošilova je imenovan Timošenko, dozdašnji poveljnik kijevskega vojaškega okrožja. Pravijo, da je padec Vorošilova zakrivila najbrž ostra graja vodstva vojnih operacij nasproti Finski.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali na mariborskem sejmu: debeli voli po 7 do 8, poldebili voli po 5.25 do 6.75, plemenski voli po 5.25 do 7, biki za klanje po 4.75 do 5.75, klavne krave debele po 4.75 do 6.50, plemenske krave po 4.50 do 5.50, krave za klobasarje po 3.25 do 4.25, molzne krave po 4.50 do 6.25, breje krave po 4.25 do 5.25 m'ada živina po 5.50 do 7.25, teleta po 5.75 do 7 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali v Slovenjem Gradcu: pršutarji po 8 do 11, v Brežicah: špeharji po 13, pršutarji po 10, v Konjicah: špeharji po 13 do 14, pršutarji po 12, v Gornjem gradu: špeharji po 9, pršutarji po 8 din.

KRMA. V Celju: sladko seno 120, slama 50, v Mariboru: seno 180, slama 75, v Brežicah: lucerna 175, seno 150, slama 30, v Gornjem gradu: lucerna 120, seno 100, slama 60 din za 100 kg.

VINO. Pri vinogradnikih se je dobilo v brežiškem okolišu: navadno mešano vino po

5, finejše sortirano po 7, v konjiškem okolišu: navadno mešano po 3, finejše sortirano po 5 do 6, v gornjegrajskem okolišu: navadno mešano po 3, finejše po 4.50 din za liter.

KROMPIR. V Mariboru 200 do 250, v Celju 250, v Brežicah 250, v Konjicah 240, v Gornjem gradu 200 din za 100 kg.

SIROVE KOŽE. V Slovenjem Gradcu: goveje 12 do 14, v Brežicah: goveje 12, telečje 16, svinjske 9, v Gornjem gradu: goveje 10, telečje 12, svinjske 6 din za kg.

VOLNA. V Slovenjem Gradcu: neoprana 25, oprana 30 din za kg.

SIROVO MASLO. V Konjicah 40, v Gornjem gradu 25 din kg.

JAJCA. V Celju 10 kosov za 9 din, v Mariboru en kos 1 din, v Gornjem gradu en kos 50 par, v Brežicah en kos 60 par.

Sejmi

13. maja: Teharje, Koprivnik, Zagorje, Dolnji Logatec, Velika Loka, Središče, Slovenji Gradec, Lemberg, Planina pri Sevnici, Rače (samo blagovni);

14. maja: Metlika, Mozirje, Kamnik, Buševca vas, Radohova vas, Ljutomer, Mala Nedelja, Šmarjeta, Marenberg, Radovljica;

15. maja: Ljubljana, Kranj (plemenski sejem za cikasto pasmo);

16. maja: Studenec, Škocijan, Krka-Videm, Vojnik, Moravče, Kočevska Reka, Studenec-Ig, Razkrižje, Irča vas (Šmihel-Stopiče), Lukovec (Trebnje), Pilštanj;

18. maja: Tržič, Rakek.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 7. t. m. v devizah (prve številke pomenijo službene tečaje, druge v oklepajih pa tečaje na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 153.30 do 156.50 (za 189.41 do 192.61) din;

100 francoskih frankov za 86.60 do 88.90 (za 107.06 do 109.36) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 holandski goldinar za 23.48 do 23.86 (za 29.01 do 29.39) din;

1 belgijsko belgo za 7.43 do 7.55 (za 9.18 do 9.30) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.70 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 427 din.

Drobne vesti

= Shod slovenskih vinogradnikov bo v Dolnji Lendavi. Vinogradniki dravske banovine, združeni v Vinarskem društvu v Mariboru, bodo letos zborovali v Dolnji Lendavi. V soboto 18. t. m. bo imelo ob 20. Vinarsko društvo v čitalnici hotela »Krone« svoj redni letni občni zbor, v nedeljo 19. maja pa bo prav tam XII. shod vinogradnikov dravske banovine. Na kongresu, ki se prične ob 10. dopoldne, bosta poročala kmetijski svetnik Vladimir Kuret, banovinski referent za vinarstvo v Ljubljani, in kletarski nadzornik iz Maribora Franjo Vojsk. V nedeljo 19. t. m. priredi podružnica v Dolnji Lendavi ob 9. uri vinsko razstavo in vinski sejem v gornji dvorani hotela »Krone«. Razstavljena bodo vina iz lendavskih gor in Medmurja. Popoldne istega dne si bodo udeleženci kongresa ogledali dolnjelendavske gorice ob naši vzhodni državni meji.

= Pomanjkanje dobrih bikov plemenjakov. V raznih krajih Slovenskih gor se že dalje časa čujejo pritožbe kmetov, da primanjkuje primernih bikov plemenjakov. Glavna krivda je v tem, ker mnogi kmetje že dolgo časa nimajo krme, zaradi česar so bili prisiljeni odprodati plemensko živino. Zdaj se poslužujejo živinorejci le kakih zakotnih bikov, kar škoduje napredku živinorejce. Potrebna bi bila pomoč banovine za nabavo zadostnega števila bikov plemenjakov, ki se naj po znižani ceni prodajo naprednejšim živinorejcem.

= Sadna letina ne obeta slabo. Pred mesecem so od vsepovsod prihajale vesti, da je huda zima uničila mnogo drevja. Zdaj, ko je začelo sadno drevje cvesti, pa se dajo natančno ugotoviti kvarne posledice hude zime. Pri jablanah in hruškah je škode le malo, nekaj več pa je je pri češnjah in bre-

skvah. Pri češoljah se ni treba bati za pre-slabo letino. Gre le za to, da nam vremenske nepravilnosti poleti vzamejo sadu.

— **Pomladni plemenski sejem rodovniške govedi pincgavske pasme v Ormožu.** Banska uprava v Ljubljani priredi v sredo dopoldne na sejmišču v Ormožu plemenski sejem rodovniške govedi pincgavske pasme. Opozorjamo zanimance, da bodo na ta sejem prignani v večjem številu mladi rodovniški bikki od 12 do 24 mesecev starosti, pa tudi prvovrstne plemenske krave in telice. S tem bo dana vsem zanimancem priložnost za nakup res dobre plemenske živine. Vsa nadaljnja pojasnila daje Zveza selekcijskih društev za pincgavsko goved v Ormožu.

— **Imetniki predvojnih avstro-ogrskih državnih in deželnih posejil (obveznic)** naj se prijavijo, če tega še niso storili, in sporoče vrsto in količino obveznic v imenski vrednosti Društvu za zaščito koristi imetnikov predvojnih avstro-ogrskih državnih in deželnih obveznic v Ljubljani, Prešernova ulica 3-II. (Zveza jugoslovenskih hranilnic).

Novice

* **Pismo kneginje Olge Rdečemu križu.** Te dni je bila 52. redna glavna skupščina Rdečega križa kraljevine Jugoslavije v Beogradu. Podpredsednik dr. Ivan Gjaja je prečital naslednje pismo kneginje Olge: »Zelo obžalujem, da sem zadržana prisostvovati delu glavne skupščine našega Rdečega križa. Ko sem lansko jesen prevzela dolžnost predsednice Rdečega križa, sem občutila resnično veselje, ker mi je bila podana možnost sodelovanja pri tej največji narodni dobroteljni ustanovi. Izpolnjena je bila moja želja, da osebno delujem pri Rdečem križu, ker sem vedno čutila polno spoštovanje in naklonjenost do plemenitih nalog te velike dobrotelne ustanove. Rdeči križ ima pred seboj zelo resne in hude naloge v današnjih resnih časih. Treba je zastaviti največje napore, da bodo njegovi plemeniti smotri čim popolneje in pravočasno izpolnjeni. Čisto sem prepričana, da bodo člani Rdečega križa izvršili svojo dolžnost dostojno in častno, kakor so to storili njihovi predniki, saj poznam delavnost ljudi, ki tako vdano sodelujejo pri Rdečem križu. Z iskreno vero v

uspeh njihovega dela pozdravljam vse predstavnike in sodelavnike Rdečega križa, zbrane iz vse države kakor tudi vse prisotne prijatelje te velike narodne ustanove.

* **Pokrajinski sokolski zlet v Celju bo 29. in 30. junija.** Rok za prijave je do 15. maja. V prijavnica naj bodo navedene natančne številke, koliko udeležencev, predvsem telovadečih, bo nastanjenih na skupnih prenočiščih, koliko bo navezanih na skupno prehrano in koliko na gostilne. Tudi število zletnih znakov bo s prijavicami ugotovljeno. Banska uprava je medtem že dovolila uporabo celjskih šol za prenočišča v zletnih dneh. Zletni odbor namerava izdati knjižico, ki bo vsebovala vsa podrobna navodila v prvi vrsti glede nastopa, zbirališč k skušnjam in k sprevedu, razpored javnega nastopa na glavni zletni dan, razstavo, razdelitev prenočišč, železniških zvez in drugo. Če bo mogoče, bodo v knjižici opisane tudi zanimivosti celjske in okolice, bližnje planine in zdravilišča.

* **Angleški škofje na Oplencu.** Škofje Anglikanske cerkve dr. Baxton, Parson in Hegan so te dni bili na obisku v Jugoslaviji. Bili so med drugim pri patriarhu Gavrilu in posetili Oplenac. V cerkvi na Oplencu je bila darovana svečana zaдушnica, nato pa so odlični angleški gostje položili lebe vence na grobove vodje Karadjordja, kralja Petra I. in kralja Aleksandra I.

* **Naši ljudje, ki imajo sorodnike in svojce v Ameriki,** se vselej zanimajo za odpotovanja italijanskih prekomornikov, ki prevažajo tudi pošto. Opozorjamo jih, da odpotuje »Conte di Savoia« 15. maja iz Genove, »Augustus« 27. maja iz Trsta v New York in »Conte Grande« 21. maja v Južno Ameriko.

* **Okrog dva milijona kmetov na Hrvaškem kupuje žito.** Izmed 99 okrajev je v banovini Hrvatski 67 takih, kjer imajo premalo žita. Strokovnjaki pravijo zato, da se mora poskrbeti, da se bodo v takih krajih uredila skladišča, ki morajo imeti vedno toliko živil na razpolago, da ne bo nobeden človek na Hrvaškem lačen.

* **Reševanje torpednega rušilca Ljubljane.** V Šibeniku se skrbno pripravljajo za končno rešitev potopljenega torpednega rušilca »Ljubljane«. Družba »Tripkovich« je že opravila glavne priprave za dvigavanje ladje in te dni se bodo lotili glavnega dela.

* **Železna ruda v Istri.** Raziskovanja istr-

skih tal trajajo že dolga leta. Poleg premo-ga in bauxita so našli zdaj še železno rudo in sicer v Kavranu pri Pulju.

* **Gospodarska sloga na Hrvatskem živahno deluje.** Tako skuša pritegniti pod svoje okrilje vsa gospodarska in združna združenja na ozemlju hrvatske banovine. Mnogo takih združenj se je že naslonilo na zagrebsko centralo, ki skuša vse združništvo povezati med seboj v celoto. Zdej je Gospodarska sloga nanovo poživila ribiška združenja v Primorju. Skušali bodo urediti tako, da bodo zadruge začele tudi same predelovati ribe. Za nabavo priprav bodo skušali dobiti od banske oblasti primerne podpore. Prav tako bodo delali na to, da bi se vse ribiške ladjice opremile z motorji. Naposled si bodo uredili tudi lasten dovoz na tržišča, zlasti na mestna.

* **Lepi uspehi murskopoljskih konj pri dirkah v Beogradu.** Dne 28. in 29. aprila so bile v Beogradu velike konjske dirke beograjskega Kola jahačev, ki ga je posetilo mnogo dirkačev iz vse države z najboljšimi konji. Teh dirk so se udeležili tudi naši murskopoljski kasači in dosegli odlične uspehe. Dolga vrsta konj posestnikov z Murskega polja je dosegla prva mesta. Murskopoljski kasači bodo ponovno pokazali svojo hitrost pri dirkah, ki bodo na Cvenu pri Ljutomeru 12. t. m. z začetkom ob 15. uri. Pridite!

* **Zagreb bo imel 400.000 prebivalcev.** Banska oblast v Zagrebu je odobrila splošni regulacijski načrt Zagreba, ki bo v kratkem razstavljen. Po uredbi za izvedbo novega načrta bo število prebivalstva povečano na Zagreba zrastle na 400.000 duš.

* **Novo postajališče na Dolenjskem.** Na 8 km dolgi železniški progi Novo mesto — Straža-Toplice bodo sredi maja odprli novo postajališče v bližini Zaloga. Postajališče ne bo imelo postajnega poslopija, temveč bo postavljena le lopa, pri kateri se bo vlak ustavljaj, da bodo potniki lahko vstopali in izstopali ter kupovali vozne listke pri službujočem sprevodniku. Postajališče bo za okolico važnega pomena, ker morajo ljudje pešati v oddaljeno Stražo ali pa v Novo mesto. Postajališče se bo imenovalo Prečna. Ljudje pa s tem niso zadovoljni. Sicer spadajo vasi v okolišu postajališča v občino Prečno, ki pa je oddaljena od postajališča. Zato bi jim bilo bolj prav, če bi postajališče imelo ime Zalog ali Log, ker sta ti dve vasi bližji postajališču.

* **Zanimiv nastan eluhonemih bo v Ptuj**

Paul Keller

26

DOM Roman z gora

Poslovenil B R

»Lenka, krivico smo ji delali. Takšnih žensk je malo!«

Dekle ni odgovorilo. Samo ihtelo je. Čez nekaj časa je rekla:

»Mora se vrniti — mora se vrniti k nje-mu!«

»To ni mogoče, Lenka! Nihče ne ve, kam je šla, niti njen oče.«

In na teh dveh ljudeh se je izpolnilo zopet tisto, kar je tako staro kakor svet. Plemenito dejanje je edina pot do sovražnika in edino zna ustvariti most čez še tako globok prepad. Ta most je zdaj stal in bil tako trden, da ga nič več ne bi bilo moglo podreti.

Lenka in Matija sta se drug pred drugim sramovala in drug drugega sta skušala tolažiti.

Nekaj časa sta še govorila, potem sta šla v izbo. Luč je gorela in Henrik je sedel za mizo. Ni ju pogledal, ko sta vstopila.

Spet je Lenka obstala pri vratih. Potem je iznenada planila k Henriku in pokleknila k njegovim nogam.

Presenečen jo je pogledal.

»Lenka, kaj iščeš tu?«

Dekle ni moglo izpregovoriti niti besedice. Matija je položil Henriku roko na ramo.

»Bodi dober z njo, Henrik! Lota je pisala tudi njej. Lenka je uvidela, da je delala Lota krivico, in jaz tudi.«

Henrik se je žalostno nasmehnil.

»Zdaj, ko je vse končano, ko se ne da več popraviti, sta spoznala...«

»Henrik, dovoli mi, da ostanem pri tebi!« je zaihtela Lenka.

»Ne, kdor ubeži, naj se ne vrača. Ne Matija, ne ti in tudi ne ona! Nikogar ne potrebujem več!«

Lenka je vstala.

»Ali naj res grem, Henrik?«

»Da!«

»Ne, ne pojde in jaz tudi ne! Tu bova ostala oba. Vsaj nocoj. Pri tem vremenu in ponoči naju ne boš podil. Tega od naju ne moreš in ne smeš zahtevati.«

Henrik ni odgovoril. Zato sta oba sedla za mizo. Nekaj časa sta molčala, potem pa je Matija rekel:

»Henrik, zakaj nama pa ne poveš, kaj mišliš storiti?«

»Ni potrebno.«

Potem Matija ni več silil vanj. Vedel je, da bo mladi Bukovnik, ki je bil s seboj strašen boj, sam od sebe izpregovoril. Tako se je tudi zgodilo. Čez nekaj časa je Henrik planil kvišku:

»Stran moram — stran iz te nesrečne — prekleto — hiše.« —

»Vidiš, Henrik,« je tedaj dejal Matija, »zakaj se pametno ne pogovoriš z nama? Najbolje je, da dom prodaš, in dokler se ga ne iznebiš.« —

»Naj bi tako dolgo tu ostal? Tu? Niti en dan več! Niti en dan!«

»To pravim tudi jaz. Stran moraš iti! Jutri! In da ne bo posestvo zapuščeno, ostaneva Lenka in jaz tu, dokler ga ne prodava. Potem ti bova poslala denar in za nič več se ti ne bo treba brigati, tudi za naju ne.« —

Henriku je bil ta predlog menda po volji. Matija je še dolgo govoril o njem in je čisto pridobil mladega Bukovnika za svoje načrte.

Tako se je Bukovnikov Henrik naslednji dan poslovil od svojega doma. Bled je bil, drugače pa ni prav nič izdajalo njegovega razburjenja. Z Matijo in Lenko se je pogovoril samo o poslovnih zadevah. Obljubil je Matiji, da mu bo kmalu poslal sodno poblastilo, da dom proda.

Kmalu po kosilu je velel Rogl'u, naj zapreže. Sam pa je še enkrat stajal v svojo sobo.

»Obleko in knjige bosta poslala za mano, ko vama bom sporočil svoj naslov!«

»Da, Henrik!«

»Drugače naj ostane vse, kakor je. Ničesar drugega ne maram. Če hočeta, lahko napravita dražbo. In če si hočeta kaj vzeti za spomin, si kar vzemita. Jaz t e maram ničesar.«

»Da, Henrik!«

Še enkrat je šel po sobi in obstal pri oknu. Zagledal se je čez cesto, potem pa se je naglo obrnil.

»Zdaj pa pozdravljeni! Ali je že zapreženo?«

Lenka je začela na glas jokati, Matija pa se je bled naslanjal ob rob mize.

Henrik je obstal sredi sobe. Nekajkrat so se mu prsi krčevito dvignile, potem pa je skomignil z rameni in šel.

Skoraj neslišno so zdrsnile sani skozi na stežaj odprta dvoriščna vrata, ki jih je hlapec potem hitro zapahnil.

Z zaprtimi očmi se je peljal Henrik navkreber. Šele ko je voz že hitel skozi gozd, je odprl oči.

11., v Ljutomeru in Murski Soboti pa 12. tm. Nastopili bodo tudi z igro, pri kateri bodo govorili. Pozivamo zato prebivalstvo v Ptuj, Ljutomeru in Murski Soboti, da obišče njihove prireditve v čim večjem številu in jim s tem dokaže priznanje za njih delo in jim da novih izpodbuj v nadaljnji borbi za dosego socialno pravičnejšega obstanka, kakor so ga zdaj deležni.

* **Vode naraščajo.** Iz Maribora poročajo, da neprestano deževje zelo škoduje sadnemu cvetju. Razen tega pa grozijo tudi povodnji. Poleg Pesnice, Dravinje in drugih voda, ki so od nalivov motne in zamazane, je tudi Drava že močno narasla.

* **Zrtev elektrike.** Te dni se je pripetila v Slovenski Bistrici usodna nesreča. Pri zidarskih delih v neki tvornici je bil zaposlen 25letni pomožni delavec Štefan Pongračič. Po nesrečnem naključju je med delom prišel v stik z električno žico, na kateri je obvisel. Ko so videli njegovi tovariši, kaj se je zgodilo, so takoj odklopili tok, da bi Pongračiču rešili življenje. Toda bilo je prepozno. Ko so Pongračiča sneli z električne žice, je bil že mrtev. Pongračič je bil marljiv delavec. Blag mu spomin!

* **Nesrečna smrt pri cerkvenem zvoniku.** Raka dobi nov zvon. Zato so te dni še ostale tri zvonove sneli in napravili novo ogrodje za vse štiri zvonove. Poleg večjega števila delavcev je bil pri tem delu zaposlen ključavničar France Nerat iz Rake. Ko je svoje delo opravil, je rekel ostalim delavcem, da gre naravnost domov. Šel je iz cerkvenega stolpa. V trenutku, ko je stopil iz cerkve in zavil mimo zidu, pa je eden izmed delavcev vrgel star hrastov tram iz zvonika na tla in zadel Franceta Nerata na glavo. Nerat je bil pri priči mrtev, ker mu je tresk glavo razklal. Okoličani obžalujejo na tako usoden način preminilega pokojnika, ki je bil daleč na okrog znan kot pridlen delavec. Bil je skrben oče svojim številnim otrokom, ki jih je vse vzgojil v narodno-zavednem duhu. Naj bo dobremu očetu in pridnemu obrtniku ohranjen časten spomin, žalujočim pa izrekamo odkritosrečno sožalje.

* **S sinčkom je skočila pod brzovlak.** Blizu postaje v Laškem je v ponedeljek skočila pod popoldanski brzi vlak, ki prihaja v smeri od Zidanega mosta, še ne 30 let stara delavčeva žena Marija Doberškova. S seboj v smrt je vzela tudi svojega 4 letnega sinčka. Vlak je obe trupli razkolnil. Ljudje pripo-

vedujejo, da je Doberškova šla pod vlak iz obupa, ker je bil njen mož premiščen od rudnika Hude jame k rudniku v Rajhenburgu, kjer pa mu ni bilo obstanka. Iskal je službe in jo je našel v neki tvornici v Mariboru. Ali medtem je Doberškova marsikaj pretrpela in je slednjič obupala.

* **Tovorni vlak se je zvrnil v reko.** V noči na nedeljo se je pripetila na železniški progi med Sarajevom in Bosanskim Brodom velika železniška nesreča. Med postajama Nemilo in Begovim Hanom je voda izpodkopala železniški nasip v dolžini 25 m tako, da so tračnice obvisle v zraku. Iz Nemile je privozil tovorni vlak in strojevodja ni opazil, da je nasip izpodkopan. Vlak se je zvrnil po strmih nabrežju šest metrov globoko v reko. Nesreča je zahtevala življenje kurjača Sima Vučiča. Hudo ranjena sta bila še dva železničarja. Gmotna škoda je velika.

* **Smrtna nesreča z motornim kolesom.** Ko se je 56letni Martin Gajšek, strojnik v umobolnici v Novem Celju, peljal nedavno z motornim kolesom po državni cesti iz Žalca proti Petrovcam, je izgubil oblast nad vozilom in padel tako nesrečno, da je dobil smrtno nevarne poškodbe na glavi in telesu. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer je umrl.

* **V visoki starosti je umrl v Velikem Otoku** pri Postojni po vsem Krasu znani posestnik Jože Jurca Štel je 81 let. Do smrti je skrbno vodil svojo domačijo. Vse življenje je bil zaveden mož. Tako je vzgojil tudi vse svoje otroke. Zapustil je ženo in več odraslih otrok. Vseh poslednjih dvajset let je pokojnik žaloval za svojim sinom Franceom, legionarskim poročnikom, ki je padel v koroških bojih v Šmarjeti. Bodi mu časten spomin! Preostalim naše sožalje!

* **Strela je zažgala kozolec.** Pred dnevi je bila okoli Dolenjskih Toplic nevihta, med katero je nekajkrat udarila strela in v Dobljolu pod Uršnimi seli zažgala kozolec.

* **Trije so šli pod vlak zaradi nesrečne ljubezni.** Na progi med Rajhenburgom in Blanco je te dni zvečer skočila pod vlak 15letna Kožuhovala Angela iz Preslake pri Blanci. Kolesa lokomotive so ji glavo odrezala. Domnevajo, da je vzrok samomora nesrečna ljubezen. Naslednjo noč sta šla v podobno prostovoljno smrt 23letna Gričarjeva Justa in 34letni rudar Lipovšek Anton, oba iz Hrastnika. Vlak je obema odrezal glavi. Pri Lipovšku so našli poslovilno pismo, v kate-

rem pravi, da sta šla v smrt zaradi nesrečne ljubezni. Lipovšek je bil sicer poročen v Hrastniku, z ženo pa se ni razumel, zato je iskal utehe pri Gričarjevi.

* **Po neprevidnosti se je ustrelil.** Nedavno zvečer je družba oficirjev v hotelu »Triglavu« v Mojstrani praznovala pravoslavne velikonočne praznike. Med njimi je bil tudi rezervni podporočnik g. Armin Grad, zet hotelirja in dvornega nadlovca g. Janeza Robiča v Mojstrani. Bil je zelo dobre volje. Ko je prišel okoli polnoči domov, je svojo soprogo podražil, da se bo ustrelil. Res je nameril samokres na sence, sprožil in se smrtno zadet zrušil na tla. Grad je to storil, ker je bil prepričan, da samokres ni nabit. Smrt je nastopila takoj. Pokojnik je bil priljubljen mož in zelo skrben gospodar. Bodi mu ohranjen lep spomin prizadetim svojcem pa naše iskreno sožalje!

* **Pogrešan vojaški obveznik.** Posestnik in oče sedmih otrok Janez Pavšič iz Lakenca pri Mokronogu je bil že nekaj časa pred veliko nočjo na orožnih vajah na Sušaku. Pričakovali so ga za praznike domov. Ker ga ni bilo, so domači menili, da je ostal dalje časa v vojaški službi. Ko pa ga teden za tednom le ni bilo domov, so začeli sumiti, da se je morda ponesrečil pri znani železniški nesreči pri Ozlu blizu Metlike. Potrebno bo vse storiti, da se dožene, ali je pogrešanec morda res med ponesrečenci.

* **Slepi berač in njegova mačeha utonila v potoku.** V Cigonci je živel 52letni slepi berač Alojzij Lah in ga je vodila okrog dobrih ljudi njegova 65letna mačeha Marija Lahova. Beračila sta okrog po Sloveniji in od časa do časa sta prihajala na svoj dom v Cigonco. Te dni sta bila v Spodnji Ložnici, kjer sta obiskala nekoliko posestnikov. Dobil sta pri nekaterih jabolčniko in vina ter sta bila nekoliko vinjena. Že v temni noči sta se napotila po dežju proti domu. Tja pa nista prispela in je drugega dne našel posestnik Ferdinand Kobula v močno narasli Ložnici pri Jeričevem jezu Alojzija Laha utopijene. Njegove mačeha Marije Lahove doslej še niso našli. Sodijo, da je tudi utonila, a da je nieno truplo voda odnesla dalje.

* **Najdeno truplo novorojenčka.** V nedeljo popoldne so otroci iz Brinja, občina Dol pri Ljubljani, na levem bregu reke Save našli truplo novorojenčka moškega spola. Trupelce je bilo vrženo v Savo ali Ljubljano neke nad Ljubljano ali v neposredni

Zdaj ni mogel več videti doma in vasi. Vse je ležalo za njim zakopano v zasneženi dolini. Videl je samo še kraj, kjer je nekoč za Loto trgal šmarice. Studenec, ki je takrat prijazno žuborel, je bil zdaj molčeč.

Kmalu nato je v daljavi zagledal zvonik. V njegovi bližini je bila železniška postaja. Od onod hiti železna cesta v svet.

Včeraj ona, danes on. Vsak svojo pot.

V Ljubljani na postaji je stal mlad vojak. Tri železničarje in tri ženske je že vprašal, ali gorenjski vlak še ni prišel, in vselej se je moral zadovoljiti z odgovorom, da je še dovolj časa do njegovega prihoda. Zato je slabe volje sedel na klop, vzel iz žepa brzojavko in bral:

»Henrik pride z vlakom ob štirih v Ljubljano. Počakaj ga. Nekaj važnega se je zgodilo. Matija.«

Janez se je prijel za svoje noge. Še zdaj so bile vse trde od prvega strahu. Zmerom je mislil, da prihajajo brzojavke le takrat, kadar kdo v družini umre. Ko je dobil brzojavko, je začel jadikovati in stokati, da mu je dal stotnik, ki je prišel mimo, najprej kratak padek o človeški neumnosti, potem pa takoj dovoljenje, da sme vso noč ostati izven vojašnice.

Tedaj je prirohnel vlak na postajo. Mladi branilec domovine se je stisnil k stebri in opazoval ljudi, ki so hiteli mimo. Ne dolgo in zagledal je prijatelja, ki ga je iskal.

»Henrik, Henrik, kaj se je pa zgodilo? Kaj važnega je pa bilo?«

»Ti si, — Janez? Kako si pa prišel sem? Kako pa veš, — da?« —

»Čakajte! Prostor! Prostor!«

Šla sta na trg pred postajo.

»Henrik, povej mi, ali je kdo umrl?«

Mladi Bukovnik ga je začudeno pogledal.

»Henrik, povej mi vendar! Ali je morda moj oče umrl?«

Janezu so se začele nabirati solze.

»Ne, Janez, vsi so doma zdravi. Samo jaz — jaz bi bil malone umrl.«

»Ti? Kaj pa ti je?«

»Zdaj nič več. Zdaj mi prav nič več ne manjka.«

V majhni gostilni sta bila potem našla tih kotiček. Tam je Henrik Janezu na hitro povedal, kaj se mu je primerilo in kaj ga je privedlo v Ljubljano. Kaj bo tu počel, še sam ne ve. Samo od hiše stran je hotel priti. V Ljubljani je dosti boljše. Potem sta šla na njegovo željo v neko zabavišče. In če je bil Janez v gostilni še čisto nesrečen, je tu postal veder in razigran. Strmel je na oder in kar pozabil na vse svoje težave.

Henrik je tiho sedel zraven njega. Sam pri sebi se je moral žalostno nasmehniti, če je pomislil, da se mu še včeraj niti sanjalo ni, da bo nocoj tu sedel.

Nastopila je skupina pevcev. Pela je pesem o domotožju. Henrik si je naročil vina, Janez pa se je zamaknil v pesem in spet so se mu začele nabirati solze v oči. Pozno v noč sta sedela v zabavišču. Nazadnje sta bila že oba nekoliko okrogla.

Henrik je spremil Janeza do vojašnice.

»Lahko noč, Janez! Ti si mi edini ostal zvest, ti in tvoji oče. Zdaj se bova lahko še dostikrat videla!«

Toda ko je potem blodil po praznih ulicah, je dobro čutil: tudi mesto človeku ne more nadomestiti doma. Tudi tu, kjer prebiva to-

liko ljudi, čuti osamljen človek vso strahoto samote.

Ravnatelj gimnazije je Henrika sprejel zelo prijazno. Dobro se ga je še spominjal, saj je bil Henrik pred leti prijatelj njegovega nečaka in je večkrat prišel tudi na njegov dom.

Zdaj, ko je slišal zgodbo Henrikovega življenja in trpljenja, se je spet začel zanimati za mladega moža. Malo ga je izprašal in ko je videl, da Henrik starega znanja ni pozabil, ampak da ga je še izpopolnil, mu je svetoval, naj se vpiše kot privatist v zadnji razred in naj na koncu leta polaga zrelostno izkušnjo.

Tako si je Henrik vzel sobico v mestu in se ves posvetil učenju. Kako je bil vesel prijaznega sprejema pri ravnatelju! In ko je začel zdaj v skromni sobici spet prebirati knjige in si je napravil učni načrt, se mu je sobica začela dozdevati kar zelo domača.

In Henrik je postal tih mož, človek, ki se ni nikoli smejal, pa tudi ne tožil in se jezil na svojo usodo.

Ob nedeljah ga je obiskoval Janez. Ta mu je zmerom prinesel s seboj žarek veselja in dobre volje. Henrik se je z njim pogovarjal in veselil. Samo o domu ni smel govoriti z njim. Henrik se ni niti najmanj zavedal, da ljubi v tem preprostem, dobrodušnem fantu še zmerom košček svojega doma.

Nekega dne sta šla na grad. Janez je opazoval mesto, ki je ležalo pred njim, Henrikov pogled pa se je izgubil v daljavi.

Tedaj mu je Janez položil roko na ramo.

»Henrik, kam pa gledaš? Katere gore pa so tam na obzorju?«

»Ugani, Janez!«

blizini Ljubljane. Kdor bi mogel dati kake podatke o krivcu naj to sporoči takoj orožniški postaji v Dolu pri Ljubljani ali upravi policije v Ljubljani.

* **Vlak mu je odrezal nogo v gležnju.** V noči na ponedeljek se je 46-letni delavec Lesjak Kristjan vračal po Gasilski cesti proti svojemu domu v Gramozni jami v Ljubljani. Šel je čez železniški prehod nad gorbenjsko postajo, kjer so premikali vagoni. V temi pa je prišel pod lokomotivo, ki ga je podrla in mu nogo odrezala v gležnju. Lesjaka je reševalni avto prepeljal v splošno bolnišnico.

* **Mrtvec na železniški progi.** V nedavni noči so našli med postajama Pragerskim na progi razmesarjeno truplo mlajšega moškega. Na podlagi listin, ki so jih našli pri mrtvcu, so ugotovili, da je šlo za nekega Radoja Sredoševiča. Po voznem listku je bilo tudi razvidno, da se je bil peljal iz Ljubljane v Maribor. Kako se je nesreča zgodila, ni znano. Najbrž je Sredoševič po nesrečnem naključju padel iz vlaka pod kolesa vagonov, ki so ga razmesarila.

* **Za zastrupitvijo je umrl.** Pred dnevi se je v samomorilnem namenu zastrupil z lizolom 27 letni Toman Lunder, sluga v kinu Slogi v Ljubljani. Bil je na izletu v Borovnico, ko je segel po strupu, kakor pravijo, iz nesrečne ljubezni. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so mu zdravniki nudili vso pomoč, a je bilo vse zaman.

* **Vlomi pobeglega kaznjence.** Pred dnevi je pobegnil iz mariborske moške kaznilnice Ignac Lubej iz Slivnice pri Hočah, ki je bil na delu izven kaznilnice. Lubej se je zatekel v Laporje, kjer je izvršil v enem dnevu kar dva vloma.

* **Smrtna žrtev pretepa.** V Ruperčah pri Sveti Marjeti ob Pesnici je v viničarji nosetnika Senekoviča nastal med fanti pretep in je bil viničarjev sin Karel Puhner zaboden z nožem v stegno. Rezilo mu je preskalo odvodnico in je nesrečnež izkrevaveč. Storičca, ki ga je zabodel, nimajo.

* **Stroj je ukradel.** Na eno leto in dva meseca zapora je obsodilo okrožno sodišče v Celju 29-letnega delavca Franca Javorčeka s Stranice pri Konjicah, ker je bil ukradel tapetniku Jazbecu v Celju stroj za pukanje žime.

* **Neznanec je izmaknil davčnemu slugi 10 tisoč dinarjev.** Te dni je bila izvršena na

mariborski glavni pošti drzna tatvina. Sluga mariborskega davčnega urada Ignac Paj je prišel na pošto, da bi dvignil denar, ki je bil davkariji nakazan, in da bi potem večje zneske, katere je davkarija odposlala naprej, izročil pošti. Najprej je dvignil pri linici za izplačevanje 23.000 din. Denar je bil v treh zavojih; v dveh je bilo po 10.000, v tretjem pa 3000 din. Bili so sami stotaki. Z dvignjenim denarjem je potem sluga odšel k drugi linici, da bi določeni znesek, ki ga je davčni urad odposlal, izročil blagajniškemu uradniku. Pri tem ni dovolj pazil na denar, ki ga je imel pred seboj na polici pred linico. Ta kratek trenutek je izrabil spreten človek ter mu izmaknil zavoj z 10.000 din. Ko je sluga segel po denarju, da ga izroči poštnemu blagajniku, je na svoje največje presenečenje opazil, da je okraden. Takoj je bilo vse alarmirano, toda tat je izginil kakor kafa.

* **Opeharil jo je.** K trgovki Justini Malgajevi v Vrbju pri Žalcu je prišel nedavno Karel Štal iz okolice Ptuj in na zvit način od nje izvalil še dobro ohranjeno moško kolo in nov šivalni stroj. Štal je nekje v okolici šivalni stroj prodal za 1000 din, s prislepjenim kolesom pa pobegnil.

* **Potepuha iščejo.** Orožniki iz Št. Pavla pri Preboldu iščejo 38-letnega Karla Vegla, po rodu iz Donawitza pri Leobnu, pristojnega pa v Št. Pavel. Vegl je bil dalje časa uslužben kot delavec v Mautnerjevi tvornici v Št. Pavlu, pa se je kmalu naveličal poštenega dela. Pred dnevi je ponoči vdrl v skladišče tvornice in ukradel več delov strojev, ki jih je kasneje prodal za staro železo, denar pa zapravil. Vegl je pobegnil najbrž v Nemčijo.

* **Ciganki sta ukradli velik znesek denarja.** V Loku pri Zidanem mostu sta se pred dnevi vtihotapili dve mlajši ciganki v stanovanje Rudolfa Fona in ukradli nad 18.000 dinarjev v bankovcih po 500 in 100 din. Ciganki sta po tatvini šli proti Bregu, nato pa proti Sevnici in dalje proti Hrvatski. Kakor so ugotovili orožniki, sta ciganki najbrž iz družine Nikoličev, ki se navadno zadržujejo okrog Zaprčiča in se klatijo po vsej Sloveniji in Hrvatski.

* **V Zagrebu so odkrili tvornico za ponarejanje vina.** Vinarski nadzornik banske uprave banovine Hrvatske je odkril na Med-

veščaku podjetje, ki je ponarejalo vino v velikih količinah. Ponarejeno vino se je prodajalo doma in izvažalo v tujino.

* **Strogo obsojeni krivoprisežniki.** Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča je bila razprava proti trem osebam zaradi krive prisage. Zagovarjali so se šivilja Josipina Štandekerjeva iz Nasipne ulice na Pobrežju in zakonca Ana in Rok Bogovičeva s Ptujске ceste na Tezmem. Ana Bogovičeva je zgradila leta 1934. na Spodnji Dobravi hišo. Potreben les ji je dobavil posestnik Josip Kofler iz Bistrice pri Limbušu. Za ta les mu je Bogovičeva dolgovala 20 tisoč dinarjev. Ker zneska ni plačal, jo je Kofler tožil in njena hiša bi morala priti na dražbo. V tej stiski sta se zakonca Bogovičeva obrnila na Josipino Štandekerjevo. Ker je Štandekerjeva dobila neko posmrtnino, sta jo prosila, da jima posodi 6000 din, katere sta dala Koflerju in na ta način preprečila dražbo. Ko pa je potem Kofler zahteval še ostanek in je spet grozila dražba, sta pregovorila Štandekerjevo, da je prepustila Koflerju terjatev, ki jo je imela vknjiženo na nekem posestvu. Štandekerjeva je res privolila. Kofler je bil s tem zadovoljen in reč bi bila v redu, če bi se istočasno ne bi bil zanimal za terjatev Štandekerjeve tudi državnemu zaklad, ker je bila Štandekerjeva kaznovana zaradi tihotapstva na večjo denarno globo. Tej nevarnosti pa so se spet izognili na ta način, da je Štandekerjeva pred sodiščem prisegla, da dolguje Bogovičevi že od leta 1930. znesek 24.000 din. To sta prisegla tudi Ana in Rok Bogovič. Državni zaklad ni prišel na ta način do svoje terjatve, medtem ko sta si Bogovičeva rešila svojo hišo. Pokazala pa sta kaj malo hvaležnosti. Ker je Štandekerjeva prisegla pred sodiščem, da je dolžna Bogovičevi 24.000 din, sta jo Bogovičeva za ta znesek tožila. Mislila sta si, da bo Štandekerjeva rajši plačala, kakor pa bi priznala krivo prisego. Ta pa je na sodišču izdala vso zadevo, in tako se je trojica znašla pred sodiščem. Bogovičeva sta oba tajila krivo prisego in sta navajala razne dokaze, da jima Štandekerjeva res dolguje omenjenih 24 tisočakov. Dokazilna zgradba pa se je porušila pri trditvi, da je Ana Bogovičeva posodila ta denar leta 1930., medtem ko je Štandekerjeva s pričami dokazala, da se je z Bogovičevimi spoznala šele leta 1934. Sledila je potem sodba, ki je bila za Štandeker-

»Ne vem. — pa vendar niso naši hribi, kaj?«

»Da,« je tiho odvrnil Henrik.

»Henrik!«

Mladi Bukovnik pa se je že obrnil stran in začel iti v dolino.

Drugič je prišel Janez k Henriku, položil zavitek predenj na mizo in dejal:

»Klobase sem dobil od doma. Henrik, pol sem jih tebi prinesel.«

Henrik ga je nejevoljno pogledal.

»Kdo ti je pa to naročil?«

»Nihče. Ti si zmerom tako dober z menoj, pa sem hotel biti še jaz nekoliko — Saj mi ne boš zameril?«

»Vzemi zavitek s seboj, Janez! Nisem lačen.«

»Saj tudi jaz nisem. Toda rečem ti — če klobas ne vzameš, me ne bo nikoli več k tebi. Da boš vedel!«

Henrik je moral klobase vzeti. Toda ko se jih je zvečer lotil, se ni mogel učiti. Zato je vse, kar mu je ostalo, podaril svoji gospodinjici.

Na pomlad je postal Henrik nemuren. Kmet v njem se je zbudil. Vsak dan je mislil na poljska dela, ki so zdaj na vrsti in nekoč je šel tako daleč iz mesta, da je srečal prvega kmeta, ki je na njivi oral. Debelo uro ga je od daleč opazoval. Zamišljen in s sklonjeno glavo je šel potem ob reki dalje in ko se je vrnil domov, je pisal Matiji, naj zaenkrat še ne prodaja kmetije. Sam se ne misli vrniti domov, lahko se pa primeri, da se bo še kako drugače odločil.

Tako se je približal dan njegove izkušnje. Zadnje mesece se je Henrik učil kakor črna živina in kar bled in oklešččen je postal v

obraz. Roke je že spet imel bele in mehke kakor nekoč.

Kmalu nato je Janez dobil brzojavko. Spet se je hudo prestrašil, pa se je odločil, da to pot ne bo začel takoj tuliti, ampak da bo brzojavko najprej odprl in prebral, kaj je v njej zapisano. In bral je tole:

»Izkušnjo sem napravil. Pridi čimprej! Tvoj Henrik.«

Mladega vojščaka je to čisto zmedlo, najprej zaradi tega, ker je zdaj Henrik postal pravi visokošolec, še bolj pa zaradi tega, ker ni vedel, da je v isti kraj, kjer človek živi, mogoče poslati brzojavko.

Priskrbel si je dopust, preštel je svoj denar si izposodil še tri goldinarje, kupil glinast vrč in šel s tem darilom k Henriku.

»Henrik, človek božji! Tole sem ti prinesel, ker si zdaj postal črnošolec!«

Tedaj se je Bukovnikov Henrik zasmel, kakor se še dolgo ni.

Stisnil je prijatelju roko.

»Janez, ali si res tako vesel, kakor se ti na obrazu vidi?«

»Tako sem vesel, da bom še danes napravil kakšno neumnost in sedel! Čisto prepričan sem bil, da ne boš izdelal.«

Ko sta potem sedela skupaj in je Henrik pil iz novega vrča, je dejal:

»Poslušaj, Janez! Zdaj se bova malo pomenila o prihodnosti! Doslej mi je bilo vseeno, zdaj pa moram napraviti načrt. Torej, jaz nojdem na medicino.«

»Kaj?«

»Veš, zdravnik bom. Pomagati bolnim ljudem, — to je danes edino, kar je še kaj vredno. Tudi Lizika je srečna, ker je pri bolni-

kih. In ti, Janez, boš kmetoval, ko bo vojščina za tabo. Za rudarja nisi!«

»Vem, da nisem. Toda to bi mi prineslo vsaj petnajst goldinarjev na teden. Zaradi Lenke sem mislil biti rudar. Saj veš, da se bova vzela.«

»Seveda! Torej na kratko. Ti boš vzel od mene Bukovnikov dom v najem!«

Janez mu je klavarno pomežiknil.

»Da bi vzel Bukovnikov dom v najem? To bi že bilo nekaj! Toda vse moje premoženje je nekaj goldinarjev dolga.«

»Premoženja ne potrebuješ. Sicer ima pa tudi Lenka nekaj. Od tega, kar bosta posestvo in opekarna na leto prinašala, mi boš dajal polovico za najemnino. Nič drugega. In sicer ob koncu leta.«

Henrik je potem Janezu razložil, koliko izdatkov je vsako leto, koliko posestvo z opekarno vred na leto prinese in koliko je približno dobička, če so domači ljudje vsaj malo skromni.

Konec pesmi je bil ta, da je Janez padel Henriku okoli vratu in začel tuliti od veselja. Šele počasi je prav doumel srečo, ki ga je čakala in ki mu je tako nepričakovano padla v naročje. On, sin oskrbnika, bo najemnik velike kmetije in opekarne! In Lenka bo njegova! Spet se bo lahko vrnil domov, kjer je živel že od mladih nog!

Čez nekaj časa je napravil prav resen obraz, se opravičil, odšel in se čez četrto ure vrnil. Obraz mu je kar žarel.

»Kje si pa bil?« ga je vprašal Henrik.

»Veš, kaj sem napravil?« je dejal še ves zasopel. »Domov sem brzojavil, da sem zdaj najemnik. Naj se še oni malo prestrašijo, ko bodo dobili brzojavko!« (Dalje)

jevo še najbolj mila. Dobila je namreč šest mesecev strogega zapora. Ana Bogovičeva je dobila eno leto in dva meseca strogega za-

pora in štiri leta izgube častnih pravic, Bogovič Rok pa eno leto strogega zapora in štiri leta izgube častnih pravic.

Švedi bodo z avtomobili onemogočali pristajanje letal

Švedska je v zelo neprijetnem položaju, ker je ob njenih mejah zadijala vojna. Zavaljo tega se je med Švedi tudi pojavila skrb, kako zavarovati švedska letališča, da ne bodo na njih v množicah pristajala sovražna letala in izkrcavala sovražne čete, tanke in topove. Švedska ima osem vojaških letališč in sicer v Karsborgu, Bodenu, Oestersundu, Västerasu, Barkarbyju, Karlstadu, Malmslattu in Ljungbyhedu.

Velesile lahko svoja letališča varujejo z močnimi jatami lovskega letal, ki so stalno pripravljena za vzlet, ali pa z močno verigo protiletalskih topov in strojin, ki lahko napravijo v zraku ognjeno zapreko, čez katero sovražna letala ne morejo brez velikanjskih izgub. Švedsko letalstvo, ki je šele v razvoju, ne zmore tega. Prav tako tudi ne protiletalska obramba, ki jo bodo Švedi v primeru vojne krvavo potrebovali za varstvo nezaščitenih mest in za varstvo prostora, kjer se bo zbirala njihova vojska. Lahko bi bilo letališča tudi pokvariti ali

jih napraviti neuporabna z različnimi preprekami, toda v tem primeru bi bila letališča neuporabna tudi za švedsko letalstvo.

Švedi so prišli zato na prav zelo izvirno zamisel. Sklenili so, da bodo svoja letališča spremenili v prostore, na katerih bodo stali avtomobili. To zamisel so že uresničili. Pri tem jim dobro služijo razkošni avtomobili, kakor stari tovorni avtomobili. V dolgih vrstah so ta vozila pripeljali na letališča in jih tam razporedili tako, da so ves prostor razdelili v majhne odseke, na katerih ne more pristati nobeno letalo. 200 do največ 300 avtomobilov zadošča, da se še na tako velikem letališču onemogoči pristajanje vsakega letala. Z 2000 avtomobili, kar pomeni komaj dva odstotka vseh takšnih vozil na Švedskem, bo Švedska lahko zavarovala vsa svoja letališča. Kadar bodo potrebovala letališča švedska letala za vzlet ali pristanek, se bodo avtomobili hitro umaknili, četrte ure kasneje pa se vrnil na svoja mesta in letališče bo spet zavarovano.

V nizozemskih kolonijah biva 70 milijonov ljudi

Kraljevina Nizozemska, ki s takšno odločnostjo brani svojo nevtralnost in neodvisnost, je četrta kolonialna sila na svetu. Njene kolonije so znane pod imenom Nizozemska Zaprta Indija in Nizozemska Vzhodna Indija. Nizozemska kolonialna posest je bila v preteklosti še večja. Poleg obeh Indij so imeli še Formozo, ki je danes japonska, otok Ceylon, ki je danes angleški, in Brazilijo, ki je danes samostojna država. Med prvimi so odkrili Avstralijo in ustanovili v Severni

Ameriki naselbino Novi Amsterdam, iz katerega se je razvil današnji New York. Kljub temu, da so v teku stoletij od te svoje posesti mnogo izgubili, predstavljajo njihove današnje kolonije še zmerom velikansko ozemlje in veliko bogastvo.

Obe nizozemski Indiji merita skupno 2.070.000 kvadratnih kilometrov, kar je 60-krat več kakor sama evropska Nizozemska. Prebivalcev štejejo niene kolonije 70 milijonov ali osemkrat več kakor njihova ev-

ropska gospodarica.

Nizozemska Vzhodna Indija spada med najbogatejše kolonialne posesti na svetu. Prideluje najvažnejše sirovine, ki so skoro sto odstotno namenjene izvozu. Leta 1937 je znašal ves izvoz iz te kolonije vrednost 951 milijonov holandskih goldinarjev (okoli 28 milijard dinarjev). Od tega je bilo za 298 milijonov goldinarjev kavčuka (38 odstotkov svetovnega izvoza), za 167 milijonov petrolejskih izdelkov, za 105 milijonov oljnatega semenja, za 51 milijonov sladkorja, za 49 milijonov tobaka, dalje mnogo kave, kakave, palmovega olja, popra, raznih drugih kuhinjskih dišav in drugega blaga.

Kot kolonija za naseljevanje pa Nizozemska Vzhodna Indija ne prihaja v poštev, ker je že sama izredno gosto naseljena. Tako znaša na primer na otoku Javi gostota prebivalstva 316 na kvadratni kilometer, kar predstavlja največjo naseljenost na svetu. Nizozemska Vzhodna Indija je značilna kmetijska pokrajina; poleg velikih je mnogo majhnih posestev domačinov. Okrog 68 milijonov duš šteje domače prebivalstvo različnih plemen in jezikov ter je v večini mohamedanske vere. Poleg njih je še okrog pol milijona Kitajcev, ki so prevzeli svoje roke trgovino, in 250.000 Evropevc, ki upravljajo kolonijo in snujejo industrijo.

Nedavno je na Japonskem povzročila veliko razburjenje vest, da bi morda utegnile zasesti nizozemske kolonije neke evropske države. Neki vodilni japonski list je ob tej priliki poudaril, da bo Japonska, kakor hitro bi katera izmed vojskujočih se držav začela kakršnokoli vojaško akcijo na ozemlju Nizozemske Vzhodne Indije, sama začela podobno akcijo. Kaže torej, da bi Japonci te kolonije dišale.

× Kaj vse si izmišljujejo v Ameriki. Samuel Garden Church, ravnatelj Carnegiejevega instituta v Pittsburghu je razpisal nagrado enega milijona dolarjev za tistega, ki bi ujel živega in nepoškodovanega povzročitelja zdajšnje vojne in ga dostavil mednarodnemu sodišču, da ga sodi zaradi njegovega zločina proti človeštvu, kulturi in miru. Razpis velja samo za ves mesec maj. Ujetega krivca je po tem razglasu treba poslati v Anglijo in ga izročiti angleškemu oblastvom. Nagrado bo potem takoj izplačalo nekoliko imovitih meščanov mesta Pittsburgha, imenu katerih je nastopil ravnatelj Church.

Franciški se je zagnusila Merrivaleova strahopetnost. Planila je pokoncu in stopila proti vratom.

George Morill, ki je v pritličju čakal Merrivalea, da bi se razgovoril z njim, je zdaj zaslišal ropot padlega stola in trenutek nato zaloputene vrat. Nato je slišal, da se je nekdo naglo pognal po stopnicah.

Ko je stopil v vežo, je bil lahko še videl Franciško hiteti iz hiše. Hotel jo je nagovoriti, a se ni upal, ko je zagledal njen kakor apno bledi obraz, na katerem je bil izraz hudobnega zaničevanja in silne prepredenosti.

Ves preplašen je gledal za njo. »Mislim... mislim.« je tiho mrmral. »Mislim, da...« vendarle imel prav...

Malo pred devetnajsto uro so prinesli Georgeu Caldwellu večerjo. V istem času je izmenjal velikan Garrish svoja tovariša pri straži.

Caldwell je videl, kako je Garrish prevzel od Barnesa veliko avtomatično pištolo, in iz šepetaje izgovorjenih besed je povzel, da so bili izmenjani tudi stražniki pri vratih. Ko je bil sam z velikonom, je stopil k njemu.

»Dober večer, Garrish!«

Možak ga je začudeno pogledal.

»Dober večer.« je odzdravil služabnik.

Medtem ko je Caldwell sklonjen motril jedi, je kakor mimogrede vprašal: »Ali ostaneš tje čez noč tu, Garrish?«

»Mislim, da vsaj pretežni del noči.«

»To je imenitno.« je menil Caldwell še zmerom motreč večerjo. »Vi ste namreč mnogo zabavnejši od svojih tovarišev.«

Možak je zarenčal nekaj nerazločno...

Prosto po Scottu:

ČRNI BRATJE

KRIMINALNI ROMAN

Franciška se ni niti na videz pokazala ogorčena spričo takšnih besed. Stvarnost mirno izgovorjenih Caldwellovih besed ji je vzela oblast nad živci. Gledala je k tlom in je komaj premagala solze. Caldwell pa je nadaljeval:

»Žal mi je za vas, gospodična Franciška, da ste v Družbi črnih bratov. Resnično mi je žal. Zato smatram za dolžnost, da vam rečem tole: Če hočete zapustiti to družčino, morate to takoj storiti. Še danes, še to uro. Odidite iz te hiše nemudno...«

Vsa zmedena je Franciška vstala s stola.

»Obstane Družba črnih bratov, gospodična Franciška, ni več vprašanje let, mesecev ali dni. Samo še nekaj ur bo ta družba obstojala, gospodična Franciška. Samo še nekaj ur... To vam lahko rečem, ne da bi škodoval sam sebi, zakaj če boste to povedali svojim tovarišem, vam ne bodo verjeli...«

»Toda, toda jaz...« Besede so se ji ustavile. Trenutek nato je planila iz sobe, ne da bi bila pogledala Caldwell.

Ko se je pozno popoldne vrnila v hišo, je našla Friderika Merrivalea čisto izpremenjenega. Njegov obraz je bil mrljiško bled in majhne, blesteče se znojne kaplje so mu pokrivalo čelo. Njegova roka se je tresla, ko je zaklepal vrata zanj.

»Mogoče je, da je vse izgubljeno,« ji je

šepetaje rekel. »Morda nas bo konec. Jakoba so danes dopoldne zasledovali!«

Ženska je ostrmela: »Kaj?«

»Zasledovali so ga,« je ponovil Merrivale hrope. »brez kakšnega vidnega povoda, ko je šel po pošto.« Nadaljeval je glasneje: »Opazil je moža za seboj. To lahko pomeni, da je ta hiša pod policijskim nadzorstvom! Sploh lahko pomeni to vse mogoče. Nič več ne vem, kaj naj storim!«

Z nekakim praznim začudenjem ga je pogledala. Ali je to tisti mož, ki ga je poznala kot drznega človeka z lepimi manirami, norčujočega se iz vseh reči. Ali je to tisti samozavestni kavalirski zločinec, ki se je še pred tednom dni širokoustil z besedami: »...svoje posledice bomo še lahko brez najmanjšega tveganja nadaljevali neomejen čas.«

Merrivale je stopil tesno k njej in je z obema rokama prijel njeno roko.

»Franciška,« je hripavo zašepetal. »Franciška, vem, kaj je treba storiti... Nikakor ne smeva ostati tu ter čakati Viljema in Alana. Onadva se morata sama pobrigati, kako se bosta izmotala iz zagate. Ne gre drugače! Vsak mora najprej zase poskrbeti... Kaj misliš, Franciška, če bi midva... Sicer pa je mogoče vse skupaj moja domišljija. Morda niti ni tako nevarno... Ali ne bi midva, Franciška, napravila majhen izlet na jug? Morda na Bermude...«

Če usahne čadsko jezero, bo velika pokrajina puščava

Dolgoletna opazovanja so dognala, da se suši Čadsko jezero, ki namaka zapadni Sudan, zaledje Kameruna in južno Saharo. Če jezero naposled v resnici usahne, bo to prirodna nesreča, katere gospodarske posledice so nedogledne. Čadsko jezero meri 30.000 kvadratnih metrov, kadar pa pritiska suša, se skrči na 11.000 kvadratnih kilometrov. Jezero ima dva pritoka, Šari in Komadugo, ki skozi vse leto dovajata vanj vodo. Močnejši pritok je Šari, kateremu baš grozi nevarnost, da se bo združil z bližnjo reko Kebo-

jem in da se bo potem izlival v Niger.

Naravni jez med obema tokoma je preozek, da bi mogel trajno kljubovati pritisku vode v Šariju, ki počasi gloda bregove vsak čas. Posledica bi bila, da bi se izpremenili rodovitni kraji ob Čadskem jezeru v puščavo. Pašniki, nad katerimi dežuje navadno samo enkrat v sedmih letih, bi se zato morali izpremeniti v puščavo, če ne bi bilo več vode iz Čadskega jezera. To bi bil tudi konec velikih bombažnih nasadov na jugu Čadskega jezera.

Že stari Grki so imeli živalske vrtove

Kolikor nam je znano iz zgodovine, je bil prvi, ki si je uredil v znanstvene svrhe živalski vrt, starogrški modrijan in naravoslovec Aristotel (od l. 384. do l. 322. pred Kristusom). Njegova atenska šola je imela tak vrt, kjer so bile zbrane živali najrazličnejših vrst od domačih v Grčiji sami živečih do tujih pripeljanih od vseh strani sveta.

Aristotel ni uporabljal te zbirke živih živali samo v šolske namene, temveč za lastna znanstvena opazovanja in raziskovanja. Mnogi Aristotelovi znanstveni podatki, ohranjeni v njegovih spisih, izvirajo iz njegovega dela v živalskem vrtu.

Aleksander Veliki, ki je bil Aristotelov prijatelj, je dal prikljubljeno modrijanu mnogo denarja za njegove znanstvene svrhe. Tako je zapisano v stari zgodovini, da je prejel Aristotel od Aleksandra Velikega 800 talentov, (skoraj pet milijonov današnjih grških drahem). Razen tega je bilo kraljevim vrtnarjem in lovcem zapovedano, pomagati Aristotelu pri zbiranju živali in rastlin. Če so ti podatki resnični, pričajo, da je kralj Aleksander razumeval potrebo znanosti malone ameriško velikodušnostjo.

Ladje, ki služijo za letališča

V bojih, ki se vrše na severu Evrope, ima važno vlogo letalstvo. Pri tem pa ima zavezniško (angleško in francosko) letalstvo težave z daljavami, ki jih je treba premagati. Z najbližjih angleških letalskih oporišč na Šetlandskih otokih znaša zračna razdalja

do vzhodne norveške obale 350 kilometrov, do Oslskega zaliva pa imajo angleška letala iz severne Irske skoraj 800 km. Za moderna letala, ki so zgrajena za dolge polete, te razdalje ne predstavljajo mnogo, toda množični je treba, da mora biti v mnogih

primerih letalstvo hitro pri roki in da morajo poleg tega letala stalno opravljati stražo nad obalo in morjem. Za borbena in lovska letala pa so te razdalje le nekoliko prevelike in nehote se mora nepoučeni bralec vprašati, kako je to, da angleško letalstvo kljub temu prav tako nastopa kakor nemško, ki je zasedbo Danske pridobilo zelo prikladna oporišča za polete nad Norveško. Poleg tega pa so Nemci že uredili zasilna letališča. Da morejo biti angleška letala hitro pri roki, so si Angleži zgradili tako zvane matične ladje za letala, ki so jih pripeljali v norveške vode.

Matične ladje so tako rekoč plavajoča letališča. Na njihovih krovih so urejeni veliki ravni prostori, s katerih se letala dvignejo in na katere pristajajo. Matične ladje za letala skrajšujejo zračne razdalje. Prve matične ladje za letala so se pojavile proti koncu svetovne vojne. Anglija je tedaj preuredila v nosilke letal tri težke križarke. Eno izmed teh je lani potopila neka nemška podmornarica v zalivu pred Wilhelmshavenom. Pozneje so Angleži preuredili tudi nekaj velikih potniških ladij v matične ladje za letala. Prvo matično ladjo za letala ali nosilko letal, ki je bila nalašč v ta namen zgrajena, so Angleži spustili v romje leta 1919. pod imenom »Hermes«. Potem Angleži skoraj 20 let niso zgradili nobene nove matične ladje za letala. Šele lansko leto je bila dokončana nosilka letal »Ark Royal«. Med sedanjo vojno so Angleži zgradili še nekaj takih ladij, nekaj pa jih še gradijo.

Moderna nosilka letal ima prostore za letala v medkrovju, a gornji krov je preurejen v letališče, kar daje ladji posebno obliko. Gornji krov je precej visoko nad morskovo vršino. Da bi se povečalo letališče, je gornji krov včasih razsežnejši od ladje. Iz medkrovja dvigajo letala na letališče električna dvigala. Posebna naprava pa zmanjšuje hitrost pristajajočega letala. Nosilke letal so oborožene s številnimi težkimi in lahki protiletalskimi topovi in protiletalskimi strojnimi. Koliko letal more voziti nosilka s seboj, je odvisno od prostora v medkrovju. »Ark Royal« lahko vozi s seboj 60 letal. Najmodernejše nosilke letal imajo Zedinjene države.

**Postani in ostani član
Ciril Metodove družbe!**

Caldwell je stopil k oknu. Garrish je očitno začuden gledal za njim.

»Ali ne boste večerjali?«

»Ne, hvala, Garrish, danes nimam posebnega teka.«

Služabnik se je zarežal

»Jezili ste se, kaj?«

»Morda.«

No, jezil se ni baš, toda jedem ni zaupal. Sicer je bil zajtrkoval in kosil brez zlih posledic, toda v tem času še ni bil tako neumno nadel iz vloge kakor prej nasproti Franciški.

Nagonski je slutil, da se je bilo izza pol dneva spremenilo zadržanje njegovih sovražnikov nasproti njemu. Ali je bilo temu krivo njegovo svarilo nasproti Franciški, ali pa so bili vzroki drugi, ni mogel vedeti. Vsekakor pa je vedel: zdaj se začne odort boj.

Devetnajsta ura. Zdaj mora začeti delo brez oklevanja. Vsak trenutek se lahko vrne Allan Walker. Preden se ta vrne, mora že marsikaj napraviti.

Misel na beg je zavrgel. Če bi se mu beg zdaj tudi posrečil in bi s pomočjo policije dal takoj obkoliti hišo, še ne bi bilo gotovo, da bi bilo v tem razkrinkano to tihotapsko gnezdo. Ali bi s tem že ugonobil družbo tihotapcev opija in drugih mamil? Družba črnih bratov bi pač, preden bi policija vdrila v hišo, uničila vsa dokazila. Caldwell je zmaljal z glavo. Tako ne gre. Takšen načrt bi najbrž samo rešil pajdaše. Mora torej vzdržati in dalje igrati nevarno igro.

Caldwell je premišljal, kaj naj stori. Dve možnosti, dve zadni, obupni možnosti je še imel.

Pomislil je na malo žepno svetilko. Bate-

nije so bili odstranili, toda med malimi niklastimi ploščami v notranjosti je tičala matična, valjasta reč iz čisto posebne snovi.

Bila je to silno nevarna reč. Caldwell je bil dolgo časa okleval, ali naj jo nosi dalje časa ob telesu. Segel je z roko v telovniški žep. Da, mali kovinski predmet je bil še v njem. Pa še en kovinski predmet je bil poleg. Črni bratje ga pri telesni preiskavi niso bili odkrili. Ta predmet je imel obliko ploščate stekleničice. Ker je imel na enem koncu odprtino, je Garrish verjetno smatral ta predmet za stekleničico z alkoholom.

Na videz malomarno je Caldwell stopil v spalnico in si odtrgal z desnice obliž. To slepilo za črne brate je bilo doseglo svoj smoter: črni bratje so verjeli, da je bil poškodovan pri begu pred policijo. Zdaj pa bi ga ta obveza le ovirala pri delu.

Prijazno se smehljaje se je vrnil nazaj k Garrishu k mizi in je vzel iz žepa cigaretno dozo.

»Garrish, izvolite cigareto.« Položil je dozo odprto na mizo. »Poslužite se cigaret, kolikor vas je volja.«

Siroko se reže je vzel Garrish cigareto. Caldwell se je nekoliko oddaljen od njega vsedel na stol in napeto opazoval, kako je Garrish vlekel vase tobakov dim.

Velikan ni bil dober opazovalec, sicer bi bil moral opaziti, da Caldwell ni imel več obveze na roki. Pa tudi to bi bil moral videti, da je Caldwell zase vzel cigareto iz zelo plitkega prostora doze, medtem ko je bila njegova cigareta iz precej globokega. Garrish ni opazil, da si je Caldwell v tisti sekundi ko je ponovno prijel dozo v roko, s pritiskom na dozo odprli plitki prostor. Tudi ni Garrish,

ki se je bil udobno vrgel na stol, opazil zelene barve tobakovega dima. Vlekel je cigareto s seboj in s svetom zadovoljen in ni videl, da ga je Caldwell opazoval s hladno prežeci sivi očmi.

Nekaj potegljajev je zadoščalo. Sita, bleščača se zadovoljnost na služabnikovem obrazu se je poglobila v ohlapno omamljenost. Njegove oči so osteklenele in iz ust, ki so izgubile vsako moč, je padla cigareta.

Caldwell je skočil k njemu. Pobral je tlečo cigareto in jo držal pred velikanovim obrazom. Z drugo roko je segel na mizo po tableto, na kateri so mu bili prinesli večerjo, nato je na tableti postavil cigareto tako, da se je moral tobakov dim kaditi velikanu v obraz.

Zatem je Caldwell hitro stopil nazaj, da se ne bi bil tudi sam naužil zastrupljenega tobakovega dima. Vedel je, da ga lahko en sam vdih tega dima napravi nesposobnega za premišljanje. Stopil je v spalnico in se vrnil z več rjuhami in blazinami.

Hitro je ugasil cigareto v kozarcu vode in začel velikana zvezovati s trakovi raztrganih rjuh. Poprej pa se je še prepričal, da se je nevarni dim že bil povzpел do stropa. Po dveh minutah je bil Caldwell s svojim delom zadovoljen.

S spretnimi prsti je pretipal služabnika in našel, kar je iskal: ključ v hlačnem žepu in avtomatično pištolo v suknjiču.

Ko je Caldwell pravkar pregledoval težko pištolo, je zaslišal za seboj stokanje. Garrish se je bil vrgel na hrbet in je skušal z rokami prijeti blazino, ki mu jo je bil privezal Caldwell čez usta. Z enim skokom je bil Caldwell pri njem in mu je pomolil pištolo

Pri gozdnih požarih nastopajo gasilci s padali

V zadnjih letih je bila zaradi gozdnih požarov najbolj prizadeta Severna Amerika. Zato ni čudno, da tam razmišljajo, kako bi omejili gozdne požare in kako bi bilo najuspešnejše gasiti ogenj v gozdu.

Zdaj gasijo gozdne požare takole: najprej pošljejo v zrak letala, ki ugotovijo mesto, kjer je požar nastal. Nato prično letala metati gasilne bombe, ki so napolnjene s snovmi, katere ugonablajo plamene. Toda na kraju samem so potrebni ljudje, sicer tudi gasilne bombe ne pomagajo dosti. Toda kako naj spravijo ljudi hitro na kraj požara, ki leži včasih sredi komaj dostopnih gozdov? To je mogoče samo s pomočjo padal. Takšen skok je vsekakor precej tvegana reč, toda Ameri-

čani so že izurili precej gasilcev s padali.

Padala za to svrhu so večja kakor običajna, zato tudi človek počasneje pada proti zemlji. Skakalec, ki je oblečen v obleko iz azbesta, si med padanjem lahko pomaga s kretanjem, tako da vsaj približno sam izbere mesto, kjer bo prišel v dotik z zemljo. Ako bi skakalec padel na drevo, je poskrbljeno, da se lahko z nekaj kretnjami oprosti padala, sam pa spleza po vrvi navzdol. Tu se šele prične njegovo pravo delo, ki sestoji v glavnem iz tega, da položi na pravih mestih gasilne bombe ali pa razstreljuje drevesa, da bi tako očistil primeren pas, čez katerega se ogenj ne bo mogel širiti.

Štiristo zločincev je usmrtil

Lani se je v pariški podzemski železnici nenadno zgrudil zadet od kapi starejši gospod in umrl, še preden so ga prinesli v bolnico. Po njegovem prijaznem očetovskem izrazu bi bil vsakdo imel moža za odvetnika, zdravnika ali celo za narodnega poslanca. V resnici pa ni bil nihče drugi kot znani francoski državni rabelj Anatol Deibler. Tiha, kakor je bilo njegovo življenje, je bila tudi smrt človeka, ki je neprestano 40 let opravljal službo rablja.

Njegov zadnji usmrčenec je bil Arabec Sada Abd-el-Kader, ki je bil obglavljen lani 24. januarja v Lyonu. V času, ko ga je zadela kap, je bil Deibler baš na poti k svojim pomočnikom, ki so ga pričakovali na železniški postaji v Montparnasu. Naslednji dan bi bil moral izvršiti smrtno obsodbo na morilcu Pilergeu v Deiblerjevem rojstnem kraju. Giljotina je bila že pripravljena. Deibler je namreč gledal na to, da je to strašno orožje delovalo brez napake, s čimer je bila obsodenci pot na drugi svet izdatno olajšana.

Po pokolenju Bavarec je bil Anatol Deibler sin, vnuk in pravnuk francoskih državnih rabljev, kajti ta poklic je opravljala njegova rodbina nad stodvajset let. Kot deček je bil sklenil, da se ne bo vrغل po očetovem

zgledu. Ampak gorje ti, če si rabljev sin! Sošolci so se ga z nekakšnim praznovernim strahom izogibali in celo k vojakom ga niso hoteli potrditi, ko je dopolnil dvajseto leto. To ga je strašno bolelo, kajti bil je zaveden francoski državljani. Užaljen se je sam prijavil, toda tam so mu pojasnili, da je kot sin rablja po stari navadi oproščen od vojaške službe. Hotel se je izogniti očetovemu poklicu, ki ni imel veselja zanj, zato je vstopil kot pomočnik v neko trgovino. Nastal je oster spor med očetom in sinom, v katerem pa je nazadnje zmagal oče. Anatol je odnehal in se kot pomočnik pridružil svojemu očetu. Prva glava, ki je padla pod njegovim nadzorstvom, je bila glava očetomorilca Lantza. Vseh skupaj pa je odsekal okoli 400 zločinskih glav. Njegovo rekordno leto je bilo 1921, ko je padlo pod giljotino tri in dvajset glav.

V svojem zasebnem življenju je bil Anatol Deibler miren meščan, ki je s svojo ženo, hčerko in štirimi sinovi pomočniki udobno živel v svoji vili v pariški okolici. Njegova letna plača je bila sicer skromna, namreč poldrug tisoč frankov mesečno, toda vsaka smrtna izvršitev mu je vrгла 2500 frankov nagrade, tako da je samo pri njih zaslužil milijon frankov. Da bo rabeljske posle njegova

rodbina še nadalje opravljala, je Deibler v oporoki imenoval za svojega naslednika pri giljotini nečaka Andreja Obrechta, ki je bil več let njegov prvi pomočnik pri obglavljanju.

Najlepše štivo!

Ravhen

Zgodbe brez groze

Klabund

Pjotr-Rasputin

Ravi en

Črna vojna

Thomson

S vko

Ma er eva

Rudarska balada

Broširana knjiga: din 10.—

Vezna knjiga: din 15.—

ZALOZBA „CESTA“

BEGRAD — ALEKSANDRIJA — BUKHARA

pod nos. Takoj so se nehali gibi in stokanje. »Dragi Garrish,« je rekel Caldwell zamolklo, »najvarnejši prostor zate je ta, na katerem zdaj ležiš. Ne pozabi tega, prijateljček!«

Možak je ostal miren, a oči, zalitih s krvjo, ni obrnil od svojega premaganca.

Caldwell je naglo stopil k vratom in prisluškoval. Koliko je stražarjev na hodniku pred vrati? To je bilo važno vprašanje. Ponovno je napeto prisluhnil. Ne on in ne Garrish nista povzročila nikakšnega sumljivega šuma, ki bi se bil mogel slišati skozi vrata. O tem je bil prepričan, toda koliko mož stoji pred vrati, mora zdaj dognati.

Po prstih se je splazil nazaj h Garrishu in mu še enkrat pokazal pištolo.

»Ne pozabi tegale, dobri Garrish.«

Njegovo nadaljnje delo bo čisto odvisno od tega, koliko mož je zunaj. Če je samo eden, ne bo imel posebnih težav.

Če bi hitro odpahnil jekleni zapah in še hitreje udaril z revolverjevim kopitom... Toda tega ne sme storiti, dokler se ne prepriča, da ima opravka samo z enim možem.

Le en svarilni krik lahko priključijo vso hišno posadko. Še enkrat je prisluhnil pri luknjici v ključavnici, a ni ničesar slišal.

Nov načrt se je porodil v njegovi glavi. Vstal je in pogledal Garrisha. Glava in rame ležečega so bile vidne od vrat.

Prijel ga je za noge in ga povlekel v nepregledni kot za mizo.

Ne da bi se bil brigal za Garrishov protest, prihajajoč zamolklo izpod blazine, je šel spet k vratom, se znova sklonil k luknjici v ključavnici in zasikal:

»Pst, pst!«

Zunaj se ni nič zganilo. Caldwell je rahlo potrkal na vrata in ponovno zasikal:

»Pst, pst!«

Tokrat se je oglasil sirov glas:

»Halo, kaj hočeš?«

Bil je nevaren trenutek. Caldwell je skušal posnemati Garrishov glas.

»Kje je gospodar?«

»Kaj?« je vprašal oni zunaj.

»Kje je gospodar?« je ponovil vprašanje Caldwell.

»Spodaj. Kaj pa se je zgodilo?«

»Naš mož je zbolel,« je zašepetal. »Stopi hitro in privedi gospodarja.«

Sledil je oster, nerazumljiv odgovor, nato pa je Caldwell slišal ropot naglih korakov.

Kmalu zatem je nekdo odločno potrkal na vrata in Caldwell je zaslišal Merrivaleov nekoliko razburjen glas:

»Garrish, Kaj je? Ali se je kaj zgodilo?«

Velikan v kotu je odgovoril z zamolklim glasom. Caldwellov obraz je okamenel. Brez oklevanja je stopil k vratom in jih odpahnil. Nato je z levico vrata na pol odprl, a z desnico je držal pištolo, pripravljeno za strel.

Merrivale je prvi stopil v sobo. Sledil mu je še en mož, toda Caldwell je s tako silo sunil vrata vanj, da je omahnil po hodniku. V istem trenutku je že tudi spet zapahnil vrata.

Merrivale je obstal. Presenečen je pogledal okoli sebe, ker ni videl Garrisha, nato pa v vrata, ki so bila spet zapahnjena.

»Garrish!«

Vse druge besede so mu obtičale v grlu. Pred njegovimi očmi se je mračno in gro-

zeče pojavila cev težke pištole.

»Da ne boste izpregovorili niti besede!« je z zamolklim glasom zagrozil Caldwell. »Vsaka glasnejša beseda bo pomenila vašo smrt. me razumete? Zdaj pa bodite toliko prijazni in pojdite v spalnico.«

Merrivale ni napravil niti giba. Lovil je sapo in se je naposled toliko opomogel, da je lahko hripavo mrmral:

»Za boga!«

Njegova roka je zlezla k notranjemu žepu v suknjiču, toda se je takoj spet ohlapno povsila, ko je postal pritisk pištole na njegovo srce močnejši.

»Bodite pametni,« se mu je rogal Caldwell. Merrivale je zaklel in šel v spalnico. Zdaj je zagledal zvezanega Garrisha.

Njegove vodeno svetle oči so se svetlikale, ko se je v spalnici obrnil proti Caldwellu.

»Vi ste norec!« je nato siknil Merrivale skozi ustnice. »Viste popoln norec! Kaj mislite s tem doseči?«

»Seditel!«

Merrivale je zaklel, vendar je ubogal.

»Vi ste popoln bedak!« je sopihal. »Pred vrati stojita dva do zob oborožena stražarja, ki samo čakata na moje znamenje, in vsa ostala hiša je polna stražarjev. Ne morem vam reči drugega, kakor da ste brez pameti, dragi prijatelj. Iz te hiše ne morete priti. Če se vrata odpro, kar se lahko kmalu zgodi, če se predolgo časa ne vrnem, vas bodo ureljunkjali kakor rešeto.«

»Morda,« je priznal Caldwell. »Toda dam vam častno besedo, da bodo vaši ljudje tudi vas videli v zadnjih izdihljajih.«

Merrivale je skomignil z ramami.

(Dalje)

Popotnikova torba

Nacionalisti v konjiškem srezu napredujejo

V nedeljo 28. aprila sta priredili sreska organizacija Jugoslovenske nacionalne stranke in sreska omladinska organizacija v Konjicah zborovanje in enodnevni politični tečaj. Zborovanje je bilo zjutraj v dvorani Narodnega doma, ki jo je napolnilo okoli 200 starejših in mlajših somišljenikov iz vseh občin sreza. Začel je zbor s pozdravnim nagovorom predsednik sreske omladinske organizacije g. Franjo Bertonec in je predlagal zborovalcem, naj izvolijo za predsednika zbora g. Cirila Žagarja. Po uvodnih besedah g. Žagarja je podal pregled mednarodnega položaja podpredsednik banovinskega omladinskega odbora dr. Branko Vrčon, o notranjepolitičnem položaju pa je poročal banovinski omladinski tajnik g. Andrej Uršič. Oba poročevalca sta bila za svoja izvajanja deležna odobravanja vseh zborovalcev, ki so pokazali izredno zanimanje za svetovne in domače dogodke. Predsednik je zaključil zborovanje z zahvalo vsem, ki so se ga kljub slabemu vremenu v tako lepem številu udeležili, in s pozivom, naj utrjujejo nacionalno in državno misel v zdajšnjem usodnem času.

Po zborovanju je bil omladinski politični tečaj, kateremu je prisostvovalo 30 fantov in mladih mož iz Loč, Stranic, Zreč, Konjic, Spod. Laž, Zbelovega, Žič, Prihove, Spitaliča in Tepanja. Na tečaju so poročali o nacionalnopolitičnem in socialnogospodarskem programu stranke, o narodnoobrambenih vprašanjih in o organizaciji stranke gg. dr. Teodor Sbrizaj, dr. Branko Vrčon, inž. Boris Sancin in Andrej Uršič. Pri skupnem kosilu in ob zaključku pri skupni večerji je bila izrečena marsikatera lepa beseda. V imenu tečajnikov se je zahvalil g. Slavko Višner prirediteljem in predavateljem tečaja.

Obe prireditvi sta pokazali, da se nacionalna in napredna misel v konjiškem srezu krepko razvijata in z njima tudi njih nositeljica Jugoslovenska nacionalna stranka.

Rdeči dež je padal

Črncmelj, maja

V petek 3. t. m. proti večeru je začel v Črncmelju padati nenavaden dež. Bil je umazano rdeč. Ljudje, ki so bili med dežjem zunaj, so imeli rdeče zamazane klobuke in obleke. Voda po vodnjakih je dobila barvo, kakor bi se bila pomešala z rdečo ilovico. Praznovarni ljudje so seveda takoj začeli govoriti, da krvavi dež pomeni vojno.

Razlaga za rdeči dež pa je čisto preprosta. Oblaki so bržkone pridrveli iznad Sahare ali kakšne druge puščavske pokrajine, kjer je bil vihar pognal vanje oblake prahu. Ta prah drugod po svetu ni tako redek.

Smrtna nesreča mladega Sokoliča

Mala Nedelja, maja

Ves svet se danes oborožuje, vse govori le o vojni, zato ni čudno, če se pod takim vtiokom tudi ljudskošolski otroci radi igrajo z igrarjimi rečmi. Tako je 10letni Belšak Vinko, učenec 4. razreda pri Mali Nedelji prišel neznano kako do patrone in jo začel igrati. Patrona se mu je razpočila in ga nevarno ranila. V največji naglici je prišel zdravnik dr. Porekar, ki je nesrečnemu otroku nudil prvo pomoč in ga takoj odpeljal v ormoško bolnišnico, kjer je g. dr. Hrovat takoj izvršil operacijo. Operacijo je deček preživel, a vendar je zaradi oslabelosti srca že drugi dan na potu proti domu izdihnil. Ko je župnijski zvon naznanil nesrečno

smrt malega Vinka, so mu otroci in odrasli v trumah začeli prinašati krasno pomladno cvetje in ga z njim kar zasuli.

Na zadnji poti na župnijsko pokopališče ga je spremljalo mnogo ljudi. Poleg sorodnikov in znancev so šli v sprevodu vsi šolski otroci z učiteljstvom. Razen tega so številni Sokoliči in Sokoličice korakali ob svojem mrtvem tovarišu.

Ob odprtem grobu so mu zapeeli šolski otroci v srce segajočo pesem »Gozdič je že zelen«. Vse je jokalo za teboj, dragi Vinko, da ni bilo mogoče slišati poslovilne besede tvojih tovarišev in tovarišic, ki so sami žalostni ihteli. Spavaj mirno, dragi Vinko, v preranem grobu!

Lep zbor mladih nacionalistov

Hoče, maja

V nedeljo je bila v Hočah v prostorih Pristanikove gostilne skupščina omladinske Jugoslovenske nacionalne stranke za srez Maribor desni breg. Kljub deževju se je udeležilo skupščine okoli 80 omladincev iz raznih občin sreza, kar je dokaz, kako zvesto se je mladina oprijela svojega gibanja. Skupščini so prisostvovali tudi nekateri starejši somišljeniki.

Skupščino je vodil predsednik g. Filip Primec. Njegovo poročilo je dopolnil tajnik g. Mirko Primec. Blagajniško poročilo je podal g. Vili Belšak, nato pa je predlagal v imenu preglednega odbora g. Dimitrij Kristl razrešnico celotnemu odboru. Pri volitvah je bil ponovno soglasno izvoljen za predsednika g. Filip Primec.

Na koncu sta govorila odposlanca banovinskega omladinskega odbora Tajnik g. Andrej Uršič je prikazal razvoj naše notranje politike v zadnjem času in naglasil, da uravnava Jugoslovenska nacionalna stranka svoje delovanje z vidika vrhovnih nacionalnih in državnih koristi. O socialno-gospodarskem programu stranke je govoril g. inž. Boris Sancin in poudarjal življensko navezanost Slovencev na Jugoslavijo. Oba poročevalca sta bila za svoja izvajanja deležna velikega odobravanja.

Smrt pod lokomotivo

Jesenice, maja

Te dni se je v jeseniški železarni pripetila huda nesreča. 29letni premikač France Bizjak s Hrušice je tako nesrečno padel pred lokomotivo, da so ga zaščitne naprave zgrabile, pritiskale k tlom, mu zlomile nogo in hrbtenico ter mu stisnile prsni koš. Strojevodja je takoj ustavil lokomotivo, toda bilo je že prepozno. Ponesrečenca so prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer pa mu niso mogli več pomagati. Rajnik zapušča ženo in tri nepreskrbljene otroke, izmed katerih najstarejša hčerka šteje šele pet let.

Bizjak je bil vesten delavec in spoštovan pri vseh, ki so ga poznali. Krivda za nesrečo ne zadene nikogar in gre le za nesrečno naključje. Pokojnikovo truplo so pokopali na župnem pokopališču na Jesenicah. Bodi mu ohranjen lep spomin, hudo prizadetim svojem globoko sožalje!

Otroška nepremišljenost kriva smrtne nesreče

Stara Oselica, maja

Družina posestnika Mraka iz Stare Oselice v Poljanski dolini je te dni na žalosten način izgubila gospodinjko. Mati Marija je odšla s svojo 10-letno hčerko Štefko v Trebijo v mlin. Pot je držala po hriboviti stezi, nad katero se dvigajo strme planote, kjer je pasel ovce 11-letni Ciril Jelovčan, pastirček posestnika Jožefa Šubica.

Mrakova in njena hčerka sta bili zatopljeni v pogovor in rista opazili, da se je valila proti njima z brega težka skala. Na-

PROPAGANDNE RAZGLEDNICE ZLETA MARIBORSKE SOKOLSKKE ŽUPE

se dobijo v Mariboru

v trgovini »Olimpya«, Tyrševa ulica, v avtomatskem bifeju, Slovenska ulica, v Tiskovni zadrugi, Aleksandrova cesta, in v postajni prodajalni časopisov na postaji. Kupujte propagandne razglednice zleta mariborske sokolske župe!

ključje je hotelo, da je zadela skala 35-letno mater Marijo naravnost v glavo. Udarček je bil tako silen, da se je nesrečnica na mestu zgrudila mrtva. Prestrašena hči je odhitela nazaj v vas in povedala, kako strašna nesreča se je bila zgodila. Mrtvo gospodinjko so nato prenesli domov.

Dognali so, da je povzročil nesrečo mali Jelovčan. Otrok se je igral s tem, da je valil skale v dolino, a ni mislil, da bi mogel iti kdo po spodni poti. Pokojnica zapušča poleg moža štiri nepreskrbljene otroke. Nesrečna smrt priljubljene žene je zbudila splošno obžalovanje.

Glavna člana vrhovskih ponarejalcev se še skrivata

Radeče, maja

Poročali smo že, da so na Vrhovem pri Radečah delali petstotake in stotake ter jih razpečavali po dravski banovini in v Zagrebu. Glavna člana ponarejalske družbe Majcen Franc in Grašič Anton sta pobegnila. Najbrže se skrivata pri pajdaših, katerih imena še niso znana oblastvom, in jih zalagata s ponarejenimi bankovci. Javnost obveščamo, da bo vsakdo, ki bi skrival zločinca, občutno kaznovan. Dolžnost je vsakogar, ki bi vedel za skrivališče obeh pobeglih, da ga takoj javi najbližji orožniški postaji. Glavni ponarejevalec denarja je bil odpuščen učitelj Mohor Vabič, ki odsedeva zdaj 15mesečno ječo v kaznilnici v Maribor uzaradi ponarejanja denarja.

Po pismih so ugotovili, da je Majcen Jožef posestnik na Vrhovem, začel s postopanjem Zurajem Antonom že leta 1937. razmišljati, kako bi ponarejal denar. Zuraj je privedel omenjeno trojico na Vrhovo, kjer so po dalje časa trajajočih pripravah začeli ponarejati denar. Denar za priprave je dal posestnik Majhenc Jožef. Nadalje so ugotovili, da je pri tej družbi sodelovalo še okoli 30 ljudi, ki so že vsi v preiskovalnem zaporu mariborskega okrožnega sodišča.

S tem v zvezi so oblastva aretirala 35-letnega Pichlerja Franca, šoferja iz Rimskih Toplic, in 36letnega Hochkrauta Franca iz Podsrede pri Raihenburgu, podzakupnika premogovnika »Sušice« v Podsredi. Oba sta osumljena, da sta vedela, da Majcen ponareja denar. Verjetno je, da sta ponarejalsko podjetje tudi denarno podprla. Pichler si je izposodil okoli 3000 din. kar je potem dal nekemu Juriju Bogomiru, da bi ta lahko kupil premogovnik »Sušico« v Podsredi. Sama sta bila brez vsakršnega denarja in sta bržkone računala na ponarejeni denar. Oba sta bila oddana v preiskovalne zapore okrožnega sodišča v Mariboru.

DRUG DRUGEGA STA VREDNA

A: »Kaj počenja stari Hlačon?«

B: »Že več let sedi v ječi.«

A: A njegov sin?

B: Ga od časa do časa obišče za nekaj mesecev.

ZMEROM ENO

Mož: »Že dva tedna imam za obed vsak dan golaž. Ali bi mi mogla vsaj enkrat skuhati kaj drugega?«

Mlada žena objokana: »Ah, možiček, saj vsak dan poskusim skuhati kaj drugega, toda zmerom na koncu nastane golaž...«

RADIO

LJUBLJANA

od 12. do 19. maja

Nedelja, 12. maja: 8.00: Solistični koncert: trobenta (Bojan Kuhar) in klavir prof. Pavel Šivic, vmes plošče. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. 10.15: Verski govor (dr. Gvido Rant). 10.30: Vsakega malo (plošče). 11.15: Godalni kvartet s kitaro (Ornikova, Marin, prof. Ivančič, prof. Šedlbauer in Prek). 12.00: Godbe na pihala (plošče). 12.30: Objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Koncert opernih napevov (Ksenija Vidaličeva, Mila Kogejeva in radijski orkester). 16.30: Pol ure za dijake. 17.00: Kmetijsko predavanje: Delo banovinskega odbora za propagando gozdarstva (inž. Sevaik Franjo). 17.30: Vesel domači koncert (radijski orkester). 18.15: Prenos šmarnic iz frančiškanske cerkve. 18.40: Pomladni izlet (plošče). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Lepota našega govora (Veljko Petrovič iz Beograda). 19.40: Objave. 20.00: Koncert vojaške godbe. 21.30: Zborovske pesmi (plošče). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radostni zvoki (radijski orkester).

Ponedeljek, 13. maja: 9.00: Napovedi. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 9.45: Verski govor (prior Učak). 10.30: Praznični koncert radijskega orkestra. 11.30: Balalajke igrajo (plošče). 12.30: Objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Veseli kvartet in Tone Petrovič s spremljevanjem harmonike (Stanko). 17.00: Kmetijska ura: Poletna dela v vinarstvu (Kuret Vladimir). 17.30: Kvartet sester Stritarjevih (s spremljevanjem klavirja) in Cimermanov kvartet. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: O Ma-

rišanu pri Splitu (Antun Nizetec iz Zagreba). 19.40: Objave. 20.00: Pevski zbor »Gospodarski zvon«. 20.45: Češka glasba (radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za zabavo (plošče).

Torek, 14. maja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 11.00: Šolska ura: Življenje v Črni Reki in okoliških vaseh v minilih časih (Mirko Demšar). 12.00: Jugoslovanski pevci in pevke (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Poročila. 18.00: Vesel drobiž (plošče). 18.40: Vpliv alkohola na mlado duševnost (dr. Stanko Gogala). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Prvi Slovan v Vojvodini (prof. Kosta Kovačević iz Beograda). 19.40: Objave. 19.50: Gospodarski pregled (Drago Potočnik). 20.00: Koncert slovenske glasbe (radijski komorni zbor in pomnoženi radijski orkester, solisti: Sokova, Rudolfova, Jarc in Petrovič, dirigent Šijanec). 21.30: Vaški umetniki (plošče). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Citre bo igral Hebein Marijan.

Sreda, 15. maja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 12.00: Veseli bratci (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Okrogli slovenski napevi (plošče). 14.00: Poročila. 18.00: Mladinska ura: Cesto delamo (reportaža). 18.40: Danska (dr. Božo Škerlj). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Branislav Nušić na zagrebškem odru (Kosta Domazetović iz Zagreba). 19.40: Objave. 19.50: Uvod v prenos. 20.00: Prenos iz ljubljanske opere (v prvem odmoru glasbeno predavanje Vilka Ukmarija, v drugem odmoru napovedi, poročila).

Četrtek, 16. maja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 12.00: V modernem ritmu (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Veseli godci. 14.00: Poročila. 18.00: Pester spored radijskega orkestra. 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Na-

povedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Predavanje ministra za telesno vzgojo. — 19.40: Objave. 19.50: Deset minut zabave. 20.00: Pesnice za ples: Jožek in Ježek. 20.45: Reproduciran koncert simfonične glasbe. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: V oddih bo igral radijski orkester.

Petek, 17. maja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 11.00: Šolska ura: Pokrajinska oddaja iz Svetinj (izvajajo učenci in učenke ljudske šole). 12: Iz narodne zakladnice (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Poročila. 14.10: Tedenski pregled Tujskoprometne zveze. 18.00: Ženska ura: Okrasni vrtovi (Grasselijska Katarina). 18.20: Bizet L' Arlesienne, suita (plošče). 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Slovenska dramatika v preteklosti in sedanjosti (Božidar Borko, urednik iz Ljubljane). 19.40: Objave. 19.50: Kotiček SPD: Pomladne planinske ture (inspektor Josip Wester). 20.00: Plesni zvoki (plošče). 20.30: Večer skladb Škerjanca in Tomca (sodelovali bodo Tončka Maroltova, prof. Pavel Šivic in radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Duet harmonik (brata Goloba).

Sobota, 18. maja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 12.00: Veseli napevi (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Veseli napevi (plošče). 14.00: Poročila. 17.00: Otroška ura: Nastop otrok bo vodila Slavica Vencajzova. 17.30: Drobiž za drobiž (plošče). 17.50: Pregled sporeda. 18.00: Radijski orkester. 18.40: Samopomoč ob letalskih napadih (inž. Dolenc). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: 25-letnica solunske dijaške čete (Milan Vukajlija iz Beograda). 19.40: Objave. 20.00: Zunanjepolitični pregled (dr. Alojz Kuhar). 20.30: »Ti prešmentani kebrli!« Pisan večer, ki ga bodo izvajali člani radijske igralske družine; vmes plošče. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

Včasih dežujejo žabe, pomaranče in celo zaboji

Kalifornijo v pomladnem času radi obiskujejo divji viharji, ki jim pravijo tornado. Ti tornadi nastopajo tam, kjer jih najmanj pričakujejo. Močan tornado v lanskem letu je na Floridi vse zmešal. V nekem kraju niso le hiše izgubile streh, ampak je vihar pograbil mnogo banj iz kopalnic in jih ponesel visoko v zrak.

Ze prej so nekoč doživeli podobno reč, ko je tornado potegnil iz nekega skladišča na stotine konzervnih škate in jih dvignil visoko pod nebo, da so kakor granate na drugem koncu popadale na tla. Presenečenje pa ni bilo nič manjše takrat, ko so začeli stari zaboji padati izpod neba. Tornado je bil ob-

iskal tvornico za zaboje in vzel njene izdelke v zračne višave, nato pa jih je zmetal prav na dvorišče neke kmetije, kjer so se tega čudnega dežja silno ustrašili.

Tako izredni pojavi pa niso znani le v Ameriki. Tudi na Mandžurskem so nedavno nekaj leti doživeli podoben dež. Padale so namreč žabe na tla. Te živali je brez dvoma posrkal vihar iz kakkega ribnika, jih dvignil v ozračje in jih pometal nato na tla.

V Napoliju pač ne bodo nikdar pozabili dneva, ko so padale izpod neba pomaranče na glave ljudi. Vzrok je zmeraj isti: vihar se z veliko močjo prisese na neke predmete, jih odnese in spet vrže na zemljo.

Naprava, ki lovi besede, pogublja vodilne može

Te dni je umrl v Ameriki Charles Sumner Tainter, izumitelj diktafona, ki je pri nas v Evropi še malo znan. Z njim si je bil izumitelj zaslužil lep denar.

Diktafon je narekovalna, odnostno prisluškovalna naprava, ki lovi izgovorjene besede na valj in jih potem oddaja kakor gramofonska plošča. Te naprave so se med svetovno vojno posluževali zlasti vohuni. Diktafonske plošče so zelo lahke in se nanje ujamemo lahko po nekaj tisoč besed. To prisluškovalno napravo imajo postavljeno tudi v Beli hiši v Washingtonu, da lovi govore in razprave v državnem zboru.

V Evropi se te naprave bolj malo poslužujejo. Kolikor je znano, jo ima nemški kancelar Hitler, ki so mu tudi najhitrejši stenografi prepočasni. Pravijo, da je tako napravo imel skrito v svojem stanovanju nekdanji vodilnejši hitlerjevec Röhm, in da je tako prišlo na dan, kaj namerava Röhm proti svojemu voditelju.

Skrita prisluškovalna naprava jih je izdala.

Ta samo po sebi nedolžna prisluškovalna naprava je imela važno vlogo tudi v življenju bivšega avstrijskega kancelarja dr. Schuschnigga. Njegov osebni tajnik baron Fröh-

lichstal je omogočil dunajskim hitlerjem, da so skrili v njegovo delovno sobo prisluškovalno napravo. Tako so nasprotniki izvedeli za vse zaupne pogovore, ki jih je imel dr. Schuschnigg s svojimi ljudmi. Tako si lahko razlagamo, kako je mogel biti Hitler poučen o vsem, kar se je godilo v kancelarjevi sobi. Morda so bili podobni neživi vohuni postavljeni tudi v Pragi, Varšavi in Oslu. Megafon je torej prav nevarna iznajdba.

× **Vojna stane dnevno eno in četrto milijarde dinarjev.** Tako so vsaj izračunali tuji listi. Kam gre tako velika vsota denarja, nam postane razumljivo če vemo, da stane puška 2000 top vojne ladje 11.000.000, vojna ladja 1.750 milijonov, podmornica (1000 ton) 80 milijonov, tank (35 ton) 7.500.000, bombnik (5 ton) 5 milijonov, padobran 15.000 din.

× **Kako so bile potopljene nemške podmornice.** Od 178 nemških podmornic, kolikor jih je bilo potopljenih v prvi svetovni vojni, so se skoraj vse pogrezle na morskotno dno s posadkami. Uničene so bile na nastopne načine: od torpedov sovražnih podmornaric, v podmorniške zanke se jih je ujelo 14, na mine jih je zadelo 20, v podvodne mreže je bilo ujetih 6, letalstvo jih je uničilo 5, rušilci in podvodne bombe so jih ugonobile 72, po naključju jih je bilo potopljenih 9 in iz neznanih razlogov 33.

× **Zvonovi v Nemčiji bodo preliti v topove.** Švicaški list »Vaterland« poroča: Že dolgo je od tega, ko je bil v Nemčiji v okviru štiriletnega gospodarskega načrta izdan odlok, po katerem se vsi cerkveni zvonovi v državi zaplenijo zaradi povečanja kovinskih zalog za vojne namene. Vsi bronasti cerkveni zvonovi v Nemčiji so bili razdeljeni v štiri skupine. V skupino A so prišli vsi zvonovi, ki so bili vlti po bivši svetovni vojni ali katerih livarji še žive. Ti bodo bodo takoj prišli na vrsto za pretopitev. V skupini B in C pridejo zvonovi, ki jih bodo pobrali, vendar bodo začasno še ostali nepre-

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljen: **Zgodbe brez groze**
 Klabund: **Piotr-Rasputin**
 Ravljen: **Črna vojna**
 Thompson: **Sivko**
 Majerjeva: **Rudarska balada**

Broširana knjiga: din 10.—
 Vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“ LJUBLJANA
 KNAFLJEVA ULICA 5

topljeni v skladiščih. Sem spadajo zvonovi, ki imajo kakšna umetniška ali glasbena svojstva ter bi jih bilo zaradi tega škoda preliti že zdaj, ko potreba še ni tako huda. V skupino D pa pridejo zvonovi, ki jih ne bo doletela usoda, da bi jih prelili v topove. Tu je zapovedana najstrožja izbira. Sem spadajo le starinski zvonovi velike umetniške vrednosti iz prejšnjih stoletij.

× **Rast sadja pospešujoča snov.** Več znanstvenikov je delalo poskuse, da bi se prepričali, kako učinkuje rastlinsko rast pospešujoči hormon na razvijajoče se plodove sadnega drevja. Vsi vemo, da večina mladih drobnih jabolk navadno odpade z drevja. Le redko se zgodi, da ostane na drevesu več kakor polovica. Omenjeni učenjaki so se hoteli prepričati, ali bi se dalo to preprečiti z rast pospešujočim hormonom. Za poskuse so rabili hormon, ki se kot naftilna octova kislina izdeluje že umetno. Pripravili so raztopino, v kateri je bila samo ena tisočinka odstotka te kisline. S to raztopino so sredi julija poskropili nekaj jablan. Uspeh je bil presenetljiv. Ko so čez dva tedna prešteli odpadla drobna jabolka, so ugotovili velikansko razliko med poskropljenimi in neposkropljenimi jablanami. S poskropljenih dreves so namreč odpadli le posamezni plodovi, a z neposkropljenih več kakor polovica.

× **Fajk in strahotni potresi.** Potresomer na vseučilišču v Nebraski je v zadnjem času večkrat zaznamoval strahoten potres, toda učenjaki so si zaman prizadevali, da bi ugotovili, na katerem kraju zemlje je potres pustošil. Naposled so sklenili, da bodo potresomer razdrli in pogledali, ali se ni morda pokvaril. Na svoje veliko presenečenje so našli v potresomeru pojka, ki je bil med kazalci in kolesjem udobno razpredel svojo mrežo. Kadar se je premikal po svoji mreži, je povzročil tresenje in seveda zaznamoval strašen potres.

× **Mesto najstarejših ljudi.** Lepo italijansko mesto Varga v toskanski pokrajini, ki ima 12.500 prebivalcev, spada prav gotovo v vrsto onih človeških naselbin, v katerih živi največ starih ljudi. V Vargi živi danes 25 ljudi, ki so stari nad 100 let, 180, ki imajo nad 90 let, 276, ki so že prekoračili 80 let, in 710, ki so starejši od 70 let. Velika večina teh starcev in starih je zdrava ter še ne misli na smrt. Neki italijanski novinar je povprašal več teh ljudi za recept njihove visoke starosti. Povedali so približno tole: »Vse življenje je treba delati, nikdar lenariti, umerjeno jesti in piti, ne kaditi, a vdihavati čim več zraka iz mesta Varge.«

Oglašujte v »Domovini«!

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šitrami ostanejo strogo tajni.

VSAKOVRSNO ZLATO IN SREBRO
 najdražje plačuje draguljar Ackermann
 K. nasl., Ptuj, Krekova. 60

ŠIVALNI STROJ, krojaški, šiva naprej in nazaj, skoro nov za 1600 din, in ženski za 500 din naprodaj. Gradaška ul. 8.

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašice. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z majhnimi stroški zredi svoje prašice. Zadostuje že 1 zavitek za 1 prašico ter stane 1 zav. 6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pism. Prodaja drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul.

MOŠTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z majhnimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekla za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—.

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.

NOVOST!

SAMO DIN 49.50

št. 62.300 Anker-ura pravi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okrov s pismeno garancijo

Din 49.50

štov. 62.301 ista s osvetljenimi kazalci in številčnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki vam ga pošlje zaštopljeno in poštne prosto

H. Suttner

Ljubljana 6
 lastna protokolirana tovarna ur v Švic.

ŽELEZNO BLAGAJNO, zanesljivo dobro ohranjeno, prodam za din 800. Ivan Mathian, Ljubljana, Tyrševa cesta 12.

KRASNO VINOGRADNO POSESTVO 6 orlov prodam za din 30.000. Plaustainer, Trnovlje, Celje.

KOSE, garantirane, kupite pri Jos. Jagodiču, Celje, Gubčeva ulica, Glavni trg.

DRVA, bukova, smrekova do 100 vagonov ali gozd kupim in plačam takoj. Obnova, Jurčičeva 6, Maribor.

POSOJILA na hiše v sreskih mestih, na kmečka posestva na dolgoročno odplačilo na 6 odstotne obresti in na 20letno odplačilo dobavlja hitro in solidno Trgovačka poslovnica, Zagreb, Vlaška 2.

POMAGAL VAM BO

znani pisec in raziskovalec okultnih ved F. T. Karmah vam brezplačno napove Vašo bodočnost. Razen važnih dogodkov iz preteklosti vam pove tudi vse vaše odnose do ljudi, zakona, loterije, trgovine in vseh važnejših dogodkov sedanjosti. Njegov nasvet vam bo prinesel zaželene uspehe v življenju. Zahvalne izjave, ki jih vsak dan prejema z vsega sveta,

dokazujejo nenavadno zanesljivost njegovih napovedi. Postavite mu nekaj važnejših vprašanj, ki vas zanimajo, in sporočite mu točne rojstne podatke. Vse napovedi o Vašem življenju, ki so zgoraj omenjene, boste dobili popolnoma brezplačno, če boste pri piscu kupili njegovo najnovejšo knjigo »Naš život i okultne tajne«. Knjiga stane samo Din 30.—, denar pa se pošilja na ček, račun št. 17455, na točni in stalni naslov: F. T. Karmah, Zalec.

Bolni na pljučih!

Tisoči že ozdravljeni!

Zahtevajte takoj knjigo o moji novi umetnosti prehranjevanja, ki je že marsikoga rešila. Ona more poleg vsakega načina življenja pomagati, da se bolezen hitro premaga. Nočno znojenje in kašelj prenehata, teža telesa se zviša ter po opopjenju sčasoma bolezen preneha.

Resni močje zdravniške vede potrjujejo prednost te moje metode in jo radi priporočajo. Čim prej začnete z mojim načinom prehranjevanja, tem bolje.

Popolnoma zastopj in prosto poštne dobite mojo knjigo, iz katere boste črpali mnogo koristnega.

Pišite takoj! Zadostuje tudi dopisnica na spodnji naslov: Zbiralnica za pošto:

ERNEST PASTERNAK,
 BERLIN S. O.,
 Michaelkirchplatz 13. Abt. Z. 491.